

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 18 mars 1890, kl. 9 f. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret.
(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli.

1:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande af tillgång till gäldande af två för närvarande från anslaget till kommandoexpeditionen utgående arfvoden, höja anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, nu 49,000 kronor, med 1,250 kronor till 50,250 kronor samt att anslaget, vid bifall härtill, måtte för framtiden benämnas »Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen».

Angående höjning af detta anslag äfvensom förändrad benämning af detsamma.

[1.]

Kongl. Maj:ts förevarande förslag sammanhänger med två andra, af Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar. Den ena af dessa framställningar förekommer under anslagstiteln »departementets kommandoexpedition» och innefattar hemställan om att, vid bifall till hvad under anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli före-

slagits äfvensom till Kongl. Maj:ts här nedan omförmälda förslag att för beredande af expensmedel till kommandoexpeditionen höja anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt ändra detta anslags benämning, anslaget till departementets kommandoexpedition, nu 3,040 kronor, måtte ur riksstaten uteslutas. Den andra framställningen är intagen under anslagstiteln »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli» och afser, att anslaget, nu 4,326 kronor, måtte, för beredande af expensmedel åt kommandoexpeditionen äfvensom för jemnande af de ordinarie anslagens slutsumma under denna hufvudtitel, höjas med 3,310 kronor till 7,636 kronor, äfvensom att anslaget, vid bifall till nyssnämnda förslag att kommandoexpeditionens expenser skola för framtiden utgå ur det samma, måtte benämnas »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen». Utskottet anser sig för den skull böra här i ett sammanhang redogöra för alla dessa tre framställningar.

Såsom af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 11 januari 1890 (sid. 3) iuhemtas, hade chefen för landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition i skrifvelse till statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet den 12 oktober 1889 erinrat, att det under en längre följd af år visat sig omöjligt att med det till expeditionen i riksstaten för närvarande uppförda anslag, 3,040 kronor, bestrida de för expeditionen oundgängliga utgifterna och att Kongl. Maj:t med anledning deraf tid efter annan utanordnat icke obetydliga belopp till betäckande af de uppkomna bristerna.

Af anslaget, som till sitt nuvarande belopp uppfördes i riksstaten vid 1873 års riksdag, skulle enligt gällande stat 500 kronor utgå såsom arfvode till en stentryckare vid generalstabens litografiska anstalt och 750 kronor likaledes såsom arfvode tilldelas en vaktmästare samt återstoden 1,790 kronor användas till expenser.

Uti de båda första utgiftsposterna hade sedan år 1873 inga förändringar inträdt; och det vore alltså uteslutande till följd af de ständigt sig ökande expenserna, som de omtalade bristerna uppkommit.

Enligt hvad en i statsrådsprotokollet intagen tablå utvisade, hade den till expenser disponibla summan under tioårsperioden 1879—1888 i medeltal måst årligen öferskridas med ett belopp af 710 kronor och under åren 1887 och 1888 särskildt med 1,860 kronor. Beskaffenheten af de utgiftsposter, å hvilka ökningen egt rum, gafve tyd-

ligen vid handen, att den uteslutande härrört af den stegrade verksamheten inom expeditionen. Å artiklarna »tidningar», »ved» och »renhållning» vore mot tioårsperiodens slut en nedgång att förmärka, under det att rubrikerna »trycknings- och renskrifningskostnader», som direkt påverkades af antalet från expeditionen utgångna order och skrivelser, för periodens tvenne sista år visade summor, som med icke mindre än 805 kronor öfverskredo motsvarande siffror för hela tioårsperiodens medeltal; och enligt chefens för expeditionen åsigt vore föga sannolikt, att någon tillbakagång derutinnan för framtiden skulle inträda.

Chefen för expeditionen hade alltså hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i syfte af anslaget ökande; och ansåge han, att, om anslaget för framtiden erhöles egenskap af förslagsanslag, det för expenser afsedda belopp kunde bestämmas till en siffra af 3,250 kronor, som med 400 kronor understegede medeltalet af de verkliga utgifterna därför under åren 1887 och 1888, så att anslaget i sin helhet skulle komma att utgöra 4,500 kronor, men att, om anslaget fortfarande skulle vara af allmänt anslags natur, det icke syntes honom rådligt bestämma detsamma till lägre belopp än 5,000 kronor, hvarigenom det för egentliga expenser disponibla beloppet komme att med 100 kronor öfverskjuta hvad som omförmälda två år under nämnda rubrik utgifvits.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen för egen del anfört, att han ansåge denna chefens för expeditionen hemställan, hvartill äfven arméförvaltningen i afgifvet utlåtande tillstyrkt bifall, böra föranleda höjning af den för expenser afsedda delen af förevarande anslag. På sätt chefen för kommandoexpeditionen yttrat, härrörde det ökade anslagsbehovvet uteslutande af omständigheter, som det icke stött i expeditionens magt att förebygga, och det syntes departementschefen föga lämpligt, att, då sålunda anslaget visat sig för knappt, bibehålla detsamma vid dess otillräckliga belopp och följaktligen nödvändigögra en omföring af andra anslagstillgångar för täckande af de tid efter annan å detsamma uppkomna brister.

Då förändring af anslaget belopp sålunda ifrågakomme, syntes departementschefen lämpligast, att detsamma helt och hållet ur riksstaten uteslötes och att, i enlighet med uppställningen af motsvarande anslag under femte hufvudtiteln, den andel deraf, 1,250 kronor, som utginge såsom arfvoden, uppfördes under anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, som med anledning deraf borde erhålla benämningen »departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen», och det belopp, som befunnes böra utgå

till kommandoexpeditionens expenser, uppföras under anslaget till »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli», som likaledes borde erhålla en derefter lämpad förändrad benämning, och syntes vid bifall härtill den sålunda erforderliga höjningen af sistnämnda anslag böra bestämmas till det mindre af det utaf chefen för kommandoexpeditionen alternativt föreslagna beloppen, eller 3,250 kronor.

Såsom af denna redogörelse framgår, innebära Kongl. Maj:ts förevarande förslag att, mot det att anslaget till departementets kommandoexpedition, 3,040 kronor, ur riksstaten uteslutes, den del deraf, 1,250 kronor, som nu utgår till arfvoden, skall öfverflyttas till anslaget »departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli», hvilket anslags benämning till följd deraf skall förändras till »departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen», samt den återstående delen, 1,790 kronor, öfverföres till anslaget »skrifmaterialier, expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli», hvilket anslag emellertid, enär sistnämnda belopp visat sig otillräckligt för kommandoexpeditionens expenser, skall höjas med ytterligare 1,520 kronor och, för jemnande af hufvudtitelns slutsumma, dessutom med 60 kronor, eller med tillsammans 3,310 kronor, samt sistnämnda anslag benämnas »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen».

Utskottet, som emot Kongl. Maj:ts förslag i öfrigt icke haft något att erinra, har ansett, att, då anslaget till »skrifmaterialier, expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli» är af förslagsanslags natur och visat sig för behofvet tillräckligt samt till och med lemnat öfverskott, det af Kongl. Maj:t med förevarande förslag hufvudsakligen afsedda ändamål att erhålla ökade expensmedel åt kommandoexpeditionen lämpligen vinnes genom att nyssnämnda anslag ökas med endast det belopp, 1,790 kronor, som hittills användts till kommandoexpeditionens expenser, samt anslaget dervid erhåller den af Kongl. Maj:t föreslagna förändrade benämningen, hvarigenom från anslaget kunna beredas jemväl de för kommandoexpeditionens expenser erforderliga medel.

Under hänvisning till hvad utskottet här nedan under punkterna 2:o och 14:o kommer att föreslå, får utskottet därför hemställa,

att, under vilkor af bifall till hvad utskottet i punkten 2:o af detta utlåtande hemställer, för bere-

dande af tillgång till gäldande af två för närvarande från anslaget till kommandoexpeditionen utgående arfvoden, anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, nu 49,000 kronor, må med 1,250 kronor höjas till 50,250 kronor; samt att anslaget, vid bifall härtill, må för framtiden benämnas »Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen».

Departementets kommandoexpedition.

2:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att, vid bifall till hvad under anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli af Kongl. Maj:t föreslagits äfvensom till den för beredande af expensmedel till kommandoexpeditionen föreslagna höjningen af anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och ändringen i detta anslags benämning, anslaget till departementets kommandoexpedition, nu 3,040 kronor, måtte ur riksstaten uteslutas.

Ang. uteslutande ur riksstaten af detta anslag.
[2.]

Med hänvisning till hvad utskottet här ofvan under punkt 1:o anfört och föreslagit, får utskottet hemställa,

att, vid bifall dels till hvad utskottet under punkt 1:o af detta utlåtande, beträffande anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, föreslagit, dels ock till den af utskottet under punkt 14:o af detta utlåtande, för beredande af expensmedel till kommandoexpeditionen, föreslagna höjningen af anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och ändringen i detta anslags benämning, anslaget till departementets kommandoexpedition, nu 3,040 kronor, må ur riksstaten uteslutas.

Indelta arméns befälsaflöning.

3:o. Under denna anslagstitel har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja anslaget till indelta arméns befälsaflöning

Ang. förhöjning af detta anslag.
[3.]

för beredande åt regementsintendenterna vid indelta armén af dagaflöning med 3 kronor under truppens vanliga vapenöfningar, med 5,220 kronor;

för ökande af de nu vid samma armé anstälde 2:dre bataljonsläkarnes lön från 900 kronor till 1,200 kronor, med kronor 6,300; samt för anställande vid hvarje af Lifregementets grenadiercorps, Smålands grenadiercorps samt Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands fältjägarcorps af en 2:dre bataljonsläkare, med 6,600 kronor;

så att anslaget, nu 4,177,276 kronor, måtte med förhöjning af 18,120 kronor från och med år 1891 utgå med 4,195,396 kronor.

Äfven Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning sammanhänger med andra af Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar, nemligen med Kongl. Maj:ts under anslagstiteln »Vermlands fältjägarcorps» gjorda förslag, att, för beredande dels åt den vid corpsen anstälde 2:dre bataljonsläkare af löneförhöjning med 300 kronor och dels åt regementsintendenten vid corpsen af dagaflöning med 3 kronor under corpsens vanliga vapenöfningar, anslaget, nu 140,570 kronor, måtte med 480 kronor höjas till 141,050 kronor, samt med förslaget, under anslagstiteln »Gotlands nationalbeväring», om att för beredande åt regementsintendenten vid nationalbeväringen af dagaflöning med 3 kronor, anslaget, nu 199,477 kronor, måtte med 180 kronor höjas till 199,657 kronor. Utskottet har därför ansett sig böra i ett sammanhang redogöra för dessa framställningar.

Hvad först angår frågan om *beredande af dagaflöning åt regementsintendenterna* vid indelta armén, Vermlands fältjägarcorps och Gotlands nationalbeväring har, såsom af statsrådsprotokollet (sid. 6—8) inhemtas, departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t erinrat, hurusom Kongl. Maj:t föreslagit 1889 års Riksdag, att två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor, måtte från fjerde hufvudtitelns anslag till ålderstillägg få tilläggas regementsintendenterna att utgå, det första efter 5 och det andra efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring i befattningen, men att Riksdagen beviljat endast ett ålderstillägg åt dessa tjenstemän efter 10 års tjenst, samt att statsutskottet, som tillstyrkte detta beslut, dervid tillika uttalade, att, enär en olikhet emellan regementsintendenternas aflöningsförmåner förefunnes derutinnan, att de vid de värfvade garnisonerade trupperna anställda åtnjöte, utom den för alla lika lönen af 2,800 kronor, dagaflöning å 3 kronor hela året, utskottet tänkt sig, att genom beredande åt de vid indelta armén och Vermlands fältjägarcorps anställda regementsintendenter af sådan dagaflöning under de dagar, de vid regementenas och corpsernas vanliga

vapenöfningar vore kommenderade, någon ytterligare löneförbättring skäligen skulle kunna sistnämnda regementsintendenter tilldelas.

Under åberopande af dessa förhållanden hade arméförvaltningen i skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställt, att Kongl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att åt regementsintendenterna vid indelta armén och Vermlands fältjägarecorps bereda den ifrågasatta löneförbättringen.

Detta förslag, hvarigenom en länge öfverklagad olikhet i aflöningsförmånerna för regementsintendenterna vid indelta och värfvade armén skulle i någon, om ock ringa mån, utjemnas, funne departementschefen vara af billighet påkalladt. Då ej mindre regementsintendenten vid Vermlands fältjägarecorps, på sätt arméförvaltningen anmärkt, utan äfven regementsintendenten vid Gotlands nationalbeväring vore i afseende å löneförmåner alldeles likställda med regementsintendenterna vid indelta armén, ansåge departementschefen enahanda löneförbättring böra jemväl åt dessa tjänstemän beredas, hvarom han ock ville under vederbörliga anslag göra hemställan, och borde, beträffande den förhöjning i anslaget till indelta arméns befäls aflöning, som af detta förslag påkallades, den ifrågasatta dag aflöningen 3 kronor åt regementsintendenterna i indelta arméns stater förslagsvis uppföras för samma antal dagar som åt öfriga tjänstemän vid nämnda armé, eller 60 dagar. Då för närvarande vid densamma vore anställda 29 regementsintendenter, skulle alltså ifrågasatt förhöjning uppgå till 5,220 kronor.

Hvad vidare beträffar Kongl. Maj:ts förslag att för *ökande af de nu vid indelta armén anstälde 2:dre bataljonsläkares lön* från 900 kronor till 1,200 kronor höja anslaget till indelta arméns befäls aflöning med 6,300 kronor, hade medicinalstyrelsen, som i skrifvelse till Kongl. Maj:t framställt ett i statsrådsprotokollet närmare omförmäldt förslag i ämnet, dervid uppdragit en jmförelse dels mellan militärläkarnes löneförmåner och officerarnes i motsvarande grader, dels ock mellan militärläkarnes inkomster och civile läkares och visat, hurusom enligt styrelsens åsigt militärläkarnes, i främsta rummet bataljonsläkarnes, tjänstegöromål allt mer ökats, samt hemställt,

att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition om löneförhöjning åt indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' läkare och i sådant afseende föreslå:

att regementsläkarna måtte utöfver nuvarande löneförmåner bekomma tjänstgöringspenningar i likhet med majorer 500 kronor;

att förste bataljonsläkarna likaledes utöfver nuvarande löneförmåner måtte bekomma tjänstgöringspenningar i likhet med kaptener af 1:sta klassen 400 kronor, samt

att andre bataljonsläkare måtte erhålla lön 1,400 kronor, dagaflöning i enlighet med nu gällande bestämmelser samt tjänstgöringspenningar i likhet med löjtnanter af första klassen med 120 kronor.

Och hade styrelsen, som funnit alla de föreslagna löneförbättringarna vara i hög grad behöfliga och snarast möjligt böra genomföras, ansett det vara af största vikt, att andre bataljonsläkarnas lönevillkor på föreslaget sätt förbättrades och att denna löneförbättring, med hänsyn dertill att fältläkarecorpsen måtte allt framgent med lämpliga personer rekryteras, ej borde uppskjutas.

Arméförvaltningen å civila departementet, som anbefalts att öfver medicinalstyrelsens berörda framställning afgifva utlåtande, hade af skäl, som återfinnas å sid. 12 och 13 i statsrådsprotokollet, ansett kunna ifrågasättas, huruvida icke tjänstgöringspenningarna lämpligen kunde utgå med de belopp, som enligt aflöningsstaterna svarade mot vederbörande läkares fasta lön, i hvilket fall dessa aflöningsmedel skulle tillfalla regementsläkarna samt förste och andre bataljonsläkarna med respektive 400, 200 och 120 kronor; och ansåge förvaltningen derjemte att, till undvikande af en alldeles ny lönekategori, den föreslagna förbättringen i lönen för 2:dre bataljonsläkarna för närvarande kunde stanna dervid, att densamma höjdes från sitt nuvarande, 2:dre löjtnantslön motsvarande belopp 900 kronor till 1,200 kronor eller det för löjtnant af 1:sta klassen bestämda lönebelopp.

Beträffande åter Kongl. Maj:ts förslag att för *anställande vid hvarje af fem uppgifna corpser af en 2:dre bataljonsläkare* höja anslaget till indelta arméns befälsaflöning med 6,600 kronor hade medicinalstyrelsen jemväl i ofvanberörda skrifvelse derom gjort framställning, som, enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas, ytterst varit föranledd af en utaf fältläkaren i 6:te militärdistriktet gjord anmälan, att tiden för inskrifningsförrättningarna i Jemtlands och Norrbottens län under sistlidne år varit så knappt tilltagen, att de derför erforderliga resor icke utan den yttersta ansträngning för vederbörande läkare kunnat medhinnas. Medicinalstyrelsen hade dervid påpekat att det vore ej allenast vid besigtningen af värnpligtige utan äfven för utöfvandet af militärläkarnas

öfriga åligganden, som svårigheter uppstode vid de corpser af indelta armén, som i likhet med Jemtlands och Norrbottens fältjägarcorpser, om hvilka närmast varit fråga, egde endast en läkare. Dessa corpser, yttrade medicinalstyrelsen, som vore fem eller Lifregementets grenadiercorps och Smålands grenadiercorps samt Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands fältjägarcorpser, hade ofta lika stor beväringstyrka sig tilldelad som iudelta arméns infanteriregementen, vid hvilka tre läkare vore anställda, hvaraf följde att läkaretjänstgöringen vid dessa corpser skulle blifva svår att upprätthålla. Särskildt sedan 1888 hade en ny svårighet inträdt, i det att, då samme läkare ej finge tjänstgöra vid både inskrifningsnämnden och inskrifningsrevisionen, till hvarje corps' inskrifningsområde måste beordras militärläkare från andra regementen och corpser, hvilket föranledde så väl olägenhet som kostnad.

Anställandet af ytterligare en läkare vid de corpser, som för närvarande hade endast en sådan, skulle enligt medicinalstyrelsens åsigt särskildt för tjänstgöringen å roten vara af mycken vigt; och hvad anginge betydelsen af en dylik åtgärd för arméns mobilisering, hade så väl af militära helsovårdskomitén som af komitén för sjukvården i fält blifvit starkt betonadt, att det nuvarande antalet vid armén anstälde läkare vore för fältförhållanden alldeles otillräckligt, hvadan också dessa komitéer, som lika med medicinalstyrelsen ansett inrättandet af ytterligare en läkarebefattning vid ifrågavarande corpser redan för fredsbehovet vara af nöden, gjort en liknande framställning som medicinalstyrelsen.

Under återopande af dessa skäl hade medicinalstyrelsen alltså hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att vid en hvar af Lifregementets grenadiercorps och Smålands grenadiercorps samt Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands fältjägarcorpser må anställas en 2:dre bataljonsläkare med den aflöning, som medicinalstyrelsen i sin ofvannämnda skrifvelse för läkare af denna grad föreslagit; och hade arméförvaltningen å intendents- och civila departementen förklarar sig icke hafva annat att emot nämnda förslag erinra än att, då arméförvaltningen funnit den ifrågasatta löneförhöjningen för arméns nuvarande 2:dre bataljonsläkare kunna sålunda begränsas, att till dem ansloges, förutom tjänstgöringspenningar 120 kronor och den dagaflöning, de redan åtnjuta, en lön af 1,200 kronor, arméförvaltningen ansett aflöningsförmånerna äfven för de nya 2:dre bataljonsläkarne böra bestämmas till samma belopp.

Vid föredragning inför Kongl. Maj:t af dessa medicinalstyrelsens framställningar har departementschefen, såsom af statsrådsprotokollet å sid. 17 inhemtas, anfört, att han funnit dem vara af beskaffenhet att böra af honom delvis understödjas. Hvad dervid först anginge den ifrågasatta löneförhöjningen åt samtliga läkare vid indelta armén och Vermlands fältjägarcorps, ville departementschefen icke bestrida, att desse tjänstemäns aflöning, jemförd med den, som utginge till de fleste civile läkare, måste betecknas såsom knapp och att sålunda, derest frågan vore att ordna aflöningsförhållandena för arméns läkare, så att de blefvo fullt likstälde med sina kamrater på andra banor, en löneförhöjning väl kunde anses af behovet påkallad. Dervid måste emellertid ihågkommas, att vid bestämmandet af löneförmånerna för indelta arméns läkare hänsyn tagits och måste tagas till den omständigheten, att de i regeln endast en kortare tid af året upptagas af tjänstgöring vid armén och att de sålunda vore i tillfälle att genom enskild praktik förvärfva sig afsevärda biinkomster. Denna omständighet hade väl, såsom medicinalstyrelsen erinrat, under de senare åren förlorat ej så litet af sin betydelse, då dels den militära tjänstgöringen numera obestriddligen toge militärläkaren mer än förr i anspråk, dels den ökade tillgången på läkare minskat utsigterna för dem, som ej året om kunde vistas å samma plats, att tillvinna sig en mera vidsträckt praktik. Till den omfattning, som medicinalstyrelsen uppgifvit, kunde emellertid dessa omständigheter knappast hafva visat sig verksamma; och särskildt militärläkarne i de högre graderna, regementsläkarne och 1:ste bataljonsläkarne kunde ännu anses vara i den ställning, att någon löneförhöjning för dem ej vore af direkt behof påkallad.

Att, såsom medicinalstyrelsen, grunda förslagen derom på en jemförelse emellan läkarnes och officerarnes i motsvarande grad löneförmåner syntes departementschefen på anförda skäl ej heller vara fullt berättigadt. Officerarne, hvilkas art af vetande dessutom endast med svårighet kunde tillgodogöras för det enskilda förvärfvet, vore alla, jemväl under den s. k. rotetjänstgöringen, längre eller kortare tid upptagna af expeditionsgöromål och dylikt, under det att någon rote-tjänstgöring för läkarne knappast kunde sägas ega rum.

Den löneförhöjning, som ifrågasatts åt alla indelta arméns läkare och som skulle åstadkommas derigenom, att dem tillades tjänstgöringspenningar, ansåge departementschefen sig därför så mycket mindre böra tillstyrka, som medicinalstyrelsen sjelf syntes finna något anstånd dermed ännu kunna ega rum och de delar af medicinalstyrelsens för-

slag, hvilka departementschefen vore sinnad understödja, medförde en i och för sig ej obetydlig ökning i statsutgifterna.

Deremot ansåge han höjning af 2:dre bataljonsläkarens vid indelta armén och Vermlands fältjägarcorps löneförmåner af så väl billighet som hänsyn till statens eget intresse påkallad. Den lön, som för närvarande till dem utginge, kunde icke anses stå i rimligt förhållande till den tid och möda de unge läkarne nedlagt för att göra sig kompetente till dessa tjänsters erhållande, och det vore att befara, att, om den bibehölles vid sitt nuvarande låga belopp, rekryteringen af arméns läkare skulle försämras.

Hvad beträffar löneförhöjningens belopp, instämde departementschefen med arméförvaltningen. Att, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, bilda en särskild ny löneklass för 2:dre bataljonsläkarne syntes ej lämpligt. Den löneförhöjning, som sålunda med bibehållande af konsekvensen i det nuvarande aflönings sättet skulle beredas desse tjänstemän, uppginge ändock till omkring tredjedelen af deras nuvarande löneförmåner.

Hvad slutligen anginge förslaget om anställande vid hvarje af indelta arméns fem infantericorps af en 2:dre bataljonsläkare, ansåge departementschefen sig böra obetingadt åt detsamma gifva sitt understöd. På sätt medicinalstyrelsen yttrat, syntes förhållandena vid dessa corps vara sådana, att anställandet vid desamma af ytterligare en läkare med nödvändighet erfordrades. Det borde dessutom, fortsätter departementschefen å sid. 19, icke förglömmas, att under nuvarande förhållanden nödvändigheten att anlita extra läkare måste företrädesvis vid nämnda corps förekomma synnerligen ofta samt att, då dylika ställföreträdande läkares tjänstgöring ej sällan fölle sig dyrare för statsverket än den ordinarie läkarens, kostnaden för de 5 nya läkarnes aflönning till någon del motvägdes af den minskning i utgifterna för extra läkares kommendering, som af de nya läkarnes anställande blefve en följd.

De utgifter, som vid bifall till dessa förslag föranleddes, voro:		
löneförhöjning till 21 2:dre bataljonsläkare vid indelta armén à 300 kr.	kr.	6,300: —
löneförhöjning till en 2:dre bataljonsläkare vid Vermlands fältjägarcorps	»	300: —
1 nyinrättad 2:dre bataljonsläkarebeställning lön 1,200: —		
dagaflöning förslagsvis i 60 dagar à 2 kr.	120: —	» 1,320: —
4 dito	»	5,280: —
		<hr/>
	Summa kr.	13,200: —

Och skulle deraf på nu förevarande anslag belöpa:	
löneförhöjning till 21 2:dre bataljonsläkare	kr. 6,300: —
aflöningsförmåner till 5 nyinrättade 2:dre bataljonsläkare- beställningar	» 6,600: —
	<hr/>
	Summa kr. 12,900: —

Då härtill lades det för beredande af dagaflöning till regementsintendenterna erforderliga beloppet » 5,220: —
komme alltså ökningen å anslaget att utgöra tillsammans kr. 18,120: —

Emot Kongl. Maj:ts förevarande förslag, i hvad det afser beredande af dagaflöning åt regementsintendenterna vid indelta armén, Vermlands fältjägarcorps och Gotlands nationalbeväring, har utskottet så mycket mindre någon erinran att göra, som utskottet vid senaste riksdag, i sammanhang med förslag om ålderstillägg å lönen för regementsintendenterna, uttalade sig för lämpligheten att på sådant sätt bereda ifrågavarande tjänstemän någon löneförbättring.

Hvad åter angår Kongl. Maj:ts framställning om ökning i 2:dre bataljonsläkarnes vid indelta armén lön, har utskottet funnit sådan ökning icke vara af behovet påkallad. Med nu förefintliga goda tillgång på läkarekrafter lärer nemligen svårighet icke förefinnas att erhålla kompetente personer villige att med nu gällande löneförmåner mottaga dessa befattningar, hvilka icke torde taga så stor del af sina innehafvares tid i anspråk, att desse ej kunna ega tillfälle att genom enskild praktik förvärfva de för deras utkomst nödiga ytterligare inkomster. Utskottet föreställer sig också, att de, som söka 2:dre bataljonsläkarebefattningar vid indelta armén, dermed afse mindre att omedelbart vinna ökning i inkomsterna, än att bereda sig utsigt till befordran till de med större löneförmåner och rätt till större pension förenade högre militärläkaretjensterna.

Beträffande slutligen Kongl. Maj:ts framställning om anställande af fem nya 2:dre bataljonsläkare har utskottet på de af medicinalstyrelsen och departementschefen anförda skäl ansett sig böra till bifall förorda densamma, dock att den för dem föreslagna lönen, i enlighet med hvad utskottet nyss anført, må bestämmas till samma belopp, 900 kronor, som det, hvarmed 2:dre bataljonsläkares lön vid indelta armén nu utgår.

Utskottet hemställer alltså:

a) att, för beredande åt regementsintendenterna vid indelta armén af dagaflöning med 3 kronor under

truppens vanliga vapenöfningar, anslaget till indelta arméns befälsafflöning må höjas med 5,220 kronor;

b) att Kongl. Maj:ts förslag om att, för ökande af de nu vid indelta armén anstälde 2:dre bataljonsläkarnes lön från 900 kronor till 1,200 kronor, höja anslaget till indelta arméns befälsafflöning med 6,300 kronor icke må af Riksdagen bifallas; samt

c) att Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning må på det sätt bifallas, att, för anställande vid hvarje af Lifregementets grenadiercorps, Smålands grenadiercorps samt Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands fältjägarcorpser af en 2:dre bataljonsläkare med lön å 900 kronor jemte dagafflöning, anslaget till indelta arméns befälsafflöning höjes med 5,100 kronor.

Vid bifall till hvad utskottet i mom. a) och c) föreslagit, kommer anslaget till indelta arméns befälsafflöning, 4,177,276 kronor, att höjas med 10,320 kronor till 4,187,596 kronor.

Lindring i rustnings- och roteringsbesvär.

4:o. Kongl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att, vid bifall till Kongl. Maj:ts förslag om ändring af 1 och 6 §§ utaf lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvär, höja anslaget till lindring i samma besvär, nu kronor 1,330,000, med 440,000 kronor till 1,770,000 kronor.

*Angående
ökning af
detta anslag.
[4.]*

Enär Kongl. Maj:ts förslag om ändring af 1 och 6 §§ utaf lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvär icke vunnit Riksdagens bifall, har följaktligen Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit. På grund deraf och då jemväl inom Riksdagen af herrar H. Andersson i Nöbbelöf, A. P. Danielson m. fl. väckta motioner om ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvär icke af Riksdagen bifallits, hemställer utskottet,

att förslagsanslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvär må uppföras i riksstaten för år 1891 med oförändradt belopp af 1,330,000 kronor.

Indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar.

Ang. användande af en del utaf anslaget till arfvoden af fördelningsintendenter m. fl.
[5.]

5:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att hälften af det för beredande af i statsrådsprotokollet föreslagen aflöning åt sex fördelningsintendenter samt sex hos dem anställda skrifbiträden erforderliga belopp måtte med 17,070 kronor årligen från och med ingången af år 1891 få af anslaget till indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar utgå.

I sammanhang dermed har Kongl. Maj:t under anslaget till bevaringsmanskapets vapenöfningar i punkten 10 uti statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att medgifva, att hälften af det för beredande af den föreslagna aflöningen åt sex fördelningsintendenter och sex hos dem anställda skrifbiträden erforderliga belopp måtte med 17,070 kronor årligen från och med ingången af år 1891 få af anslaget till bevaringsmanskapets vapenöfningar utgå.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 41) har friherre *B. A. Leijonhufvud* hemställt, att reservationsanslaget till indelta arméns vapenöfningar måtte ökas med 17,070 kronor samt likaså förslagsanslaget till bevaringsmanskapets vapenöfningar med 17,070 kronor till bestridande af utgifterna för aflöning åt fältintendenter och deras skrifbiträden.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 192) har herr *J. Johnsson* i Thorsberg yrkat höjning i anslaget till indelta armén för ersättning för inqvartering af tågande trupper; och kommer utskottet att om denna motion yttra sig här nedan under punkten 12:o i sammanhang med en annan motion i samma ämne.

Efter att å sid. 21—24 i statsrådsprotokollet redogjort för de särskilda förslag rörande inrättande af fältintendentsbefattningar, som af Kongl. Maj:t förelagts 1875, 1877, 1883, 1884 och 1885 årens Riksdagar, hvilka förslag icke tillvunnit sig Riksdagens bifall, fortsätter departementschefen å sid. 24 att, med hänsyn till dessa befattningars stora vikt för fördelningarnes snabba öfvergång till krigsfot och de fördelar, som skulle uppkomma genom den planmessighet i fördelningsförvaltning och den skärpta kontroll öfver de olika förvaltningsdirektionernas åtgöranden, hvilka af dylika befattningars tillsättande måste blifva en följd, han icke tvekat att ännu en gång upptaga frågan om inrättande af fältintendentsbefattningar eller, som dessa tjänster i

analogi med öfriga tjenster vid fördelningens stab numera borde rigtigare benämnas, fördelningsintendentensbefattningar.

Med hänsigt till det motstånd, förslaget upprepade gånger rönt inom riksdagen, synes departementschefen emellertid dervid lämpligast, att hela anordningen till en början erhöles en mera provisorisk karakter och först sedermera, efter det nödig erfarenhet vunnits, utvecklades till en stadigvarande institution med de för en sådan nödvändiga fasta formerna. De aflöningsförmåner, som tillades fördelningsintendenterna, ansåge han därför böra utgå i form af arfvode och de blifvande innehafvarne af dessa befattningar endast erhålla förordnande att tills vidare förestå dem.

Af skäl, anförda å sid. 25 i statsrådsprotokollet, ansåge departementschefen, att aflöningen till fördelningsintendenterna borde uppgå till 4,960 kronor eller 120 kronor mer än hvad som för närvarande i lön, tjänstgöringspenningar och dagaflöning utginge till öfverstelöjtnanter vid indelta armén. Det vore ej hans mening att för bestridandet af de blifvande fördelningsintendenternas aflöning föreslå äskandet af nya anslagsmedel. Då grundade skäl förefunnes till det antagandet, att genom dylika tjänsters inrättande besparingar å fjerde hufvudtitelns anslag skulle uppkomma, syntes lämpligast vara att aflöningsbeloppen anvisades till utgående från dem af dessa, å hvilka dylika besparingar i främsta rummet och till hufvudsakligaste delen vore att emotse, och då den vida öfvervägande delen af samtliga de utgifter, som af arméns lokala förvaltningsmyndigheter bestriddes och som tillika vore af beskaffenhet att genom ändamålsenligare hushållning kunna nedsättas, utginge från de båda till indelta arméns och beväringssmanskapets vapenöfningar i riksstaten uppförda anslag, syntes departementschefen lämpligt att hela kostnaden för fördelningsintendenterna fördelades att till lika belopp utgå från hvarterdera af dessa anslag.

Slutligen ansåge departementschefen nödigt, att, på sätt redan år 1884 och 1885 förutsattes, hos fördelningsintendenterna anställdes ett skrifbiträde och syntes honom äfven beloppet af de då för dessa skrifbiträden föreslagna arfvoden, hvilka borde utgå af samma anslagsmedel som fördelningsintendenternas, väl afpassadt.

Kostnaden för den ifrågasatta anordningen komme alltså att ställa sig sålunda:

En fördelningsintendent, lön att utgå såsom arfvode	kr. 3,500	
	dagaflöning	» 1,460
		kr. 4,960
fem d:o	d:o	d:o
		» 24,800
Ett skrifbiträde, arfvode		» 730
fem d:o	d:o	» 3,650
		<hr/>
	Summa	kr. 34,140

eller på hvarterdera af de båda vapenöfningsanslagen en summa af 17,070 kronor.

Vid statsrådsprotokollet finnes, såsom bilaga n:o 1, fogad en P. M. angående fördelningsintendenternas verksamhet i fred, till hvilken utskottet får hänvisa.

Då utskottet, i likhet med departementschefen, är af den öfvertygelse att inrättande af de sex föreslagna fördelningsintendentsbefattningarna skulle icke blott vara af synnerlig vigt för härens hastiga mobilisering utan ock under fredstid medföra god hushållning i dess ekonomiska förvaltning, har utskottet ansett den föreslagna organisationen, om hvars länge kända behof Kongl. Maj:ts upprepade framställningar i ämnet nogsamtt vittna, icke längre böra uppskjutas. Hvad deremot beträffar Kongl. Maj:ts förslag att de för organisationen erforderliga medel må utgå: hälften från anslaget till »indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps vapenöfningar» samt den andra hälften från anslaget till »beväringssmanskapets vapenöfningar» utan förhöjning af dessa anslag, har utskottet ansett, att, då det förstnämnda anslaget, som är af reservationsanslags natur, väl torde behöfvas för de med detsamma redan afsedda ändamål och det sistnämnda anslaget, som är förslagsanslag, under de senare åren betydligt öfverskridits, den af friherre Leijonhufvud väckta motionen lämpligen torde böra bifallas och således hvarterdera anslaget för ifrågavarande ändamål ökas med 17,070 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att, i enlighet med den af friherre Leijonhufvud i ämnet väckta motionen, Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att, för beredande af i statsrådsprotokollet öfver landtförsvärenden den 11 januari 1890 föreslagen aflöning åt sex fördelningsintendenter samt sex hos dem anställda skrifbiträden, Riksdagen må bevilja 34,140 kronor att utgå med hälften, eller 17,070 kronor, af anslaget till indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps vapenöfningar samt med andra hälften, eller 17,070 kronor, af anslaget till beväringssmanskapets vapenöfningar;

kommande vid bifall härtill anslaget till indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps vapenöfningar, nu 1,322,300 kronor, att höjas med 17,070 kronor till 1,339,370 kronor.

Vermlands fältjägarcorps.

6:o. Kongl. Maj:t har, såsom utskottet redan under punkt 3:o af detta utlåtande omförmält, föreslagit Riksdagen att, för beredande dels åt den vid corpsen anstälde 2:dre bataljonsläkare af löneförhöjning med 300 kronor och dels åt regementsintendenten vid corpsen af dagafflöning med 3 kronor under corpsens vanliga vapenöfningar, höja anslaget, nu 140,570 kronor, med 480 kronor till 141,050 kronor.

*Ang. ökning
af detta an-
slag.
[6].*

Med hänvisning till hvad utskottet i punkten 3:o af detta utlåtande anfört och föreslagit, får utskottet hemställa:

a) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning, i hvad den afser att, för beredande åt den vid Vermlands fältjägarcorps anstälde 2:dre bataljonsläkare af löneförhöjning med 300 kronor, höja anslaget till nämnda corps med nyss berörda belopp, icke må af Riksdagen bifallas; samt

b) att, med bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, för beredande åt regementsintendenten vid Vermlands fältjägarcorps af dagafflöning med 3 kronor under corpsens vanliga vapenöfningar, anslaget till Vermlands fältjägarcorps må höjas med 180 kronor.

Trängen.

7:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen:

att, med godkännande af de i statsrådsprotokollet den 11 januari 1890 angifna grunder för organisation af en trängbataljon å Karlsborg jemte hvad som föreslagits beträffande personalens aflöning, till genomförande af den del utaf bataljonens organisation, som skulle komma att ega rum under år 1891, anvisa 100,000 kronor;

att medgifva, att de besparingar, som under uppsättningstiden kunde å de för den nya trängbataljonen afsedda medel beredas, måtte af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter; samt

att, vid bifall härtill, låta under anslaget till trängen såsom reservationsanslag uppföra nyssnämnda belopp.

*Angående
ökning af
detta anslag.
[7].*

Då förevarande framställning är väsentligen öfverensstämmande med den af Kongl. Maj:t till 1889 års Riksdag i ämnet gjorda, hvilken icke af Riksdagen bifölls, torde en närmare redogörelse för förslaget icke vara erforderlig, utan tillåter sig utskottet att beträffande det samma hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 27—30 och dervid fogade bil. 2 och 3.

Utskottet vidhåller fortfarande sin vid senast församlade riksdag uttalade mening att, då för landtförsvarets tidsenliga ordnande en utvidgning af trängen är högst behöflig, sådan utvidgning jemväl bör vidtagas oberoende af den omständighet, att frågan om en omorganisation af hären i dess helhet icke vunnit sin lösning. En sådan omorganisation, föreställer sig utskottet, skall lättare genomföras, sedan specialvapnen blifvit bragta i tidsenligt skick, helst som dessa vapen, sålunda beskaffade, utan svårighet torde kunna inordnas i hvarje annan härorganisation, som må komma till stånd.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Gotlands nationalbeväring.

*Angående
ökning af
detta anslag.*
[8.]

8:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande åt regementsintendenten vid nationalbeväringen af dagaflöning med 3 kronor under de vanliga vapenöfningarne, höja anslaget till nationalbeväringen, nu 199,477 kronor, med 180 kronor till 199,657 kronor.

Med hänvisning till hvad utskottet här ofvan under punkt 3:o anført och under dess mom. a) föreslagit, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Aflöning till stamtrupp vid Hallands bataljon.

*Angående
uppförande i
riksstaten af
ett nytt anslag med
denna benämning.*
[9.]

9:o. Kongl. Maj:t har föreslagit:

att Riksdagen, med godkännande af de i statsrådsprotokollet den 11 januari 1890 angifna grunder för organisationen af en stamtrupp vid Hallands bataljon jemte hvad som föreslagits beträffande personalens aflöning, måtte för år 1891 bevilja till stamtruppens uppsättning äfvensom densammas underhåll m. m. vid volontärskolan ett anslag af 40,000 kronor;

att, vid bifall härtill, detta anslagsbelopp jemte de redan å bataljonens stat till volontärers aflöning uppförda 5,292 kronor 50 öre, sistnämnda belopp, i den mån det för ändamålet blefve disponibelt, måtte, under benämning »aflöning till stamtrupp vid Hallands bataljon, reservationsanslag» uppföras under fjerde hufvudtiteln näst efter anslaget till Hallands beväring; samt

att de besparingar, som under uppsättningstiden kunde å anslaget uppkomma, måtte få af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter.

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 30, har departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t till en början erinrat, att sedan Riksdagen åren 1887 och 1889 beviljat anslag till uppsättande af stamtrupp vid Vesternorrlands och Blekinge bataljoner, vore, frånsedt Gotland med dess från det öfriga landets något afvikande försvarsorganisation, Halland den enda af rikets provinser, i hvilken någon infanteristamtrupp icke funnes förlagd. Visserligen hade Riksdagen år 1886 medgifvit, i sammanhang med det då fattade beslutet om förändrad organisation af beväringstrupperna, att vid hvar och en af fastlandets beväringbataljoner och således äfven vid Hallands bataljon finge, i den mån de därför anvisade medel blefve tillgängliga, anställas 60 volontärer, deraf 8 distinktionskorpraler, 12 korpraler, 24 vice korpraler och 16 menige; men denna fåtaliga styrka, som egentligen vore afsedd att fylla bataljonens behof af befäl utaf manskapsklassen, kunde ingalunda för bataljonen utgöra någon stam i detta ords hittills varande betydelse. Det vore väl känt, att till och med vid de bataljoner, vid hvilka under fredstid stam till vanligt antal vore anställd, proportionen emellan stam- och beväringssoldater, i händelse af mobilisering, blefve ytterst ofördelaktig, och det kunde svårligen vid sådant förhållande ifrågasättas att mobilisera Hallands bataljon endast med tillhjälp af den ringa stamstyrka, som enligt nu gällande bestämmelser finge vid densamma anställas. Stamtrupp från ett eller flera af de närliggande infanteriregementena måste alltså för detta ändamål i ganska stor omfattning tagas i anspråk, hvilket i sin ordning måste ofördelaktigt återverka på dessa regementens mobilisering.

Till Blekinge bataljon hade Riksdagen anslagit 60,000 kronor, och, då Hallands bataljon enligt departementschefens åsigt borde organiseras i fullkomlig öfverensstämmelse med Blekinge bataljon, vore det alltså ett ständigt anslag till nyssnämnda belopp, om hvilket det nu vore fråga. Genom de sistlidna år fattade besluten om uteslutande ur riks-

staten af anslaget till garnisonskommendering i Karlskrona, 99,000 kronor, samt uppsättande af stamtrupp för Blekinge bataljon hade de ordinarie anslagen under fjerde hufvudtiteln i sjelfva verket minskats med 39,000 kronor, hvadan den ökning i utgift, som af förslaget för-
anleddes, endast utgjorde 21,000 kronor.

Något tillfälligt anslag för uppförande af erforderliga byggnader och anskaffande af materiel och dylikt syntes departementschefen ej heller vara af nöden. Halmstads stad hade nemligen erbjudit sig att, derest stamtruppens volontärskola blefve förlagd till Halmstad, dels kostnadsfritt för kronan upplåta en till tomt för etablissemnet lämplig plats i nämnda stads nya stadsdel, dels ock såsom bidrag till kostnaden för etablissemnets uppförande till kronan utgifva 50,000 kronor. Hvad som derutöfver erfordrades kunde bestridas af under uppsättnings-
tiden uppkommande besparingar å anslaget, öfver hvilka Kongl. Maj:t, på sätt förut varit vanligt vid nya truppers uppsättning, borde af Riksdagen utverka sig rätt att för dylika ändamål förfoga.

Beträffande grunderna för organisationen af den föreslagna stamtruppen, hvilken skulle bestå af 300 volontärer, deri inbegripet det antal, som enligt 1886 års beslut redan finge vid bataljonen anställas, får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet (sid. 32 och 33) och der-
vid fogade bil. 4.

Af det för stamtruppens uppsättning samt aflöning, underhåll och utbildning vid volontärskolan erforderliga belopp, 65,292 kronor 50 öre, vore det belopp, 5,292 kronor 50 öre, hvarmed denna summa öfver-
sköte det anslag af 60,000 kronor, som departementschefen ansåge böra af Riksdagen äskas till stamtruppen, afsedt att utgå af de medel, som 1886 års Riksdag anvisat till aflöning af volontärer vid bataljonen.

Hvad anginge sättet för det nya anslagets uppförande i riksstaten och dermed sammanhängande frågor, ansåge departementschefen det-
samma lämpligen böra, i öfverensstämmelse med motsvarande anslag till Vesternorrlands och Blekinge bataljoner, benämnas »anslag till aflöning till stamtrupp vid Hallands bataljon» och erhålla sin plats näst efter anslaget till Hallands beväring; hvarjemte, och då anslaget under uppsättnings-
tiden borde delvis tagas i anspråk för bekostande af byggnader för bataljonens skoletablissemnet och anskaffning af erforderliga utredningspersedlar, detsamma borde till en början erhålla karakter af reservationsanslag och med hela sitt belopp uppföras under nyss-
nämnda titel. Sedermera, och efter det uppsättningen af stamtruppen genomförts, borde åter, i enlighet med förut tillämpade grundsatser,

endast volontärernas aflöningsmedel, i förslaget till stat beräknade till 31,683 kronor 75 öre, uppföras under denna anslagstitel, men deremot återstoden, utgörande hvad som erfordrades för volontärernas utbildning och underhåll vid volontärskolan, läggas till anslaget till volontärskolor, å hvilket anslag ifrågavarande utgifter, i öfverensstämmelse med hvad som redan vore stadgadt beträffande de volontärer vid bataljonen, som enligt 1886 års Riksdags beslut finge antagas, derefter borde anvisas.

Då dels uppsättningen af stamtruppen måste försiggå endast efter hand, och dels det af Halmstads stad utfästa bidrag till skoletablissemmentets uppförande satte krigsstyrelsen i tillfälle att bestrida de för bataljonens uppsättning nödiga utgifterna med ett mindre belopp statsmedel än som till dylika kostnader erfordrades för Blekinge bataljon, ansåge departementschen hela anslaget icke behövas för år 1891, utan för detta år kunna begränsas till 40,000 kronor.

Då Riksdagen för icke längre sedan än åren 1887 och 1889 anvisat medel till uppsättande af stamtrupper för Vesternorrland och Blekinge, har utskottet ansett, att med uppsättande af stamtrupp för Hallands bataljon skäligen bör kunna anstå, och frågan derom prövas först i sammanhang med önskvärd omorganisation af indelta härens stamtrupp.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.

Beväringsmanskapets vapenöfningar.

10:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen:

att medgifva, att hälften af det för beredande af den under punkt 5 i statsverkspropositionen föreslagna aflöningen åt sex fördelningsintendenter och sex hos dem anställda skrifbiträden erforderliga belopp måtte med 17,070 kronor årligen från och med ingången af år 1891 få af anslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar utgå; samt

att, för bestridande af de, genom tillökningen af beväringens öfningstid från och med år 1891 med 2 dagar, uppkommande förhöjda kostnaderna för beväringsmanskapets naturaunderhåll m. m., höja anslaget till beväringsmanskapets öfningar, nu 1,400,000 kronor, med 72,000 kronor till 1,472,000 kronor.

*Angående
ökning af
detta anslag.
[10.]*

Såsom utskottet i punkt 5:o här ofvan redan omförmält, har friherre *B. A. Leijonhufvud* i en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 41) yrkat, att reservationsanslaget till indelta arméns vapenöfningar måtte ökas med 17,070 kronor samt likaså förslagsanslaget till beväringmanskapets vapenöfningar med 17,070 kronor till bestridande af utgifterna för aflöning åt fältintendenter och deras skrifbiträden.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 192) har herr *J. Johnsson* i Thorsberg yrkat höjning i anslaget till beväringmanskapets vapenöfningar för beredande af ersättning för inqvartering af tågande trupper; och kommer utskottet att derom yttra sig här nedan under punkt 12:o.

Med hänvisning, beträffande Kongl. Maj:ts förevarande framställning i dess förra del och friherre *Leijonhufvuds* motion, till hvad utskottet här ofvan under punkt 5:o anfört och föreslagit, samt under förmälan att utskottet icke haft något emot Kongl. Maj:ts framställning i dess senare del att erinra, får utskottet hemställa,

att, för bestridande af de, genom tillökningen af beväringens öfningstid från och med år 1891 med 2 dagar, uppkommande förhöjda kostnaderna för beväringmanskapets naturaunderhåll m. m., anslaget till beväringmanskapets vapenöfningar må höjas med 72,000 kronor.

Vid bifall till hvad utskottet här ofvan i *punkten 5:o och nu i denna punkt* föreslagit, kommer alltså anslaget till beväringmanskapets vapenöfningar, 1,400,000 kronor, att höjas med sammanlagdt 89,070 kronor till 1,489,070 kronor.

Försvarsverket till lands i allmänhet eller Arméförvaltningens departement.

Angående
ökning af
detta anslag.
[11.]

11:o. Under denna anslagstitel har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, för beredande dels af ökad tillgång till bestridande af de från arméförvaltningens artilleridepartement utgående kostnader för projektiler, patroner och krut m. m., dels ock af erforderlig förhöjning i de i och för underhållet af beväringmanskapets beklädnads-, rems- och utrednings- samt trosspersedlar anvisade medel, höja artilleri- och intendentsdepartementens andelar i anslaget till försvarsverket till

lands i allmänhet med 100,000 kronor för det förra och 30,000 kronor för det senare, så att anslaget, nu kronor 2,338,600, må med förhöjning af 130,000 kronor från och med år 1891 utgå med 2,468,600 kronor, äfvensom

att, vid ökning af artilleridepartementets andel utaf anslaget med ett det nuvarande anslaget till salpeteruppköp motsvarande belopp, medgifva, att af sagda andel må dels under år 1891 för gäldande af köpeskillingen för Åkers krutbruk utgå 21,340 kronor, dels ock för framtiden bestridas kostnaderna för inköp af erforderlig salpeter.

Kongl. Maj:ts förevarande förslag sammanhänger med en annan af Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen under anslagstiteln »salpeteruppköp» gjord framställning, att detta anslag, nu 50,000 kronor, måtte, vid bifall till framställningen om höjning af artilleridepartementets andel i anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet med ett anslaget till salpeteruppköp motsvarande belopp äfvensom hvad i sammanhang dermed föreslagits, ur riksstaten uteslutas. Utskottet får därför här på en gång redogöra för båda dessa framställningar.

Af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 36, att generalfältygmästaren i skrifvelse till Kongl. Maj:t erinrat, att å artilleridepartementets andel af anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement under de senaste åren alltjemt tillkommit nya eller förhöjda behof, i följd hvaraf denna andel visat sig allt mer otillräcklig, hvilket åter föranledt artilleridepartementet att, på det ej större brist å anslagsdelen skulle uppstå, för den årliga förbrukningen anlita de uti förråden befintliga tillgångar af krut och ammunition, hvilka sålunda, i stället att ökas för behofven vid en möjlig mobilisering, numera, enligt hvad generalfältygmästaren anmält, så nedgått, att artilleridepartementet ej ansett sig därför kunna stå till svars, utan funnit nödvändigt att göra framställning om årlig förhöjning af anslagsdelen.

För de af bevaringsmanskapets utsträckta öfningar ej föranledda utgifter, som under den senare tiden, hufvudsakligen efter år 1880, sålunda tillkommit, återfinnes i statsrådsprotokollet å sid. 37—39 en af generalfältygmästaren lemnad redogörelse, hvilken utvisar ökade årliga kostnader för artilleridepartementet af sammanlagdt 99,000 kronor. I dessa ökade kostnader vore dock icke inräknad ökningen i åtskilliga utgifter, hvilka omförmälas å sid. 40 och 41.

Generalfältygmästaren ansåge sålunda behof af ökade ordinarie statsmedel för artilleridepartementet föreligga; och funne han det erforderliga beloppet, som han skattade till ofvan angifna summa 99,000 kronor, kunna på det sätt åstadkommas, att, som de utgifter, hvilka

för närvarande bestredes från anslaget till salpeteruppköp, framdeles, efter det köpeskillingen för Åkers krutbruk guldits och det rökfria krutet med dess mindre kvantiteter salpeter fordrande sammansättning blifvit infördt, kunde med 25,000 kronor tillgodoses, anslaget, hvilket utginge med 50,000 kronor, sammanslås med anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet mot skyldighet för artilleridepartementet att från sistnämnda anslag fortfarande anskaffa behöfliga kvantiteter salpeter, och att det belopp, 74,000 kronor, som årligen erfordrades utöfver de 25,000 kronor, hvilka i följd af sammanslagningen utaf anslagen sålunda skulle blifva till fyllande af ofvannämnda behof disponibla, utaf Riksdagen anvisas.

Generalfältygmästaren hemställde alltså, att Kongl. Maj:t, med gillande af det utaf honom framställda förslag till ökande utaf artilleridepartementets andel i anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet, täcktes hos Riksdagen föreslå de åtgärder, som för förslagets genomförande vore erforderliga.

Hvad slutligen anginge köpeskillingen för Åkers krutbruk, som, på sätt generalfältygmästaren anmält, vid bifall till hans förslag om det nuvarande anslagets till salpeteruppköp öfverflyttande till anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, skulle af sistnämnda anslag gäldas, hade generalfältygmästaren upplyst, att vid slutliqvid om köpeskillingen den 2 januari 1889 värdet af en del bristande materialier blifvit med 516 kronor frändraget den ursprungliga köpesumman 86,760 kronor, så att det vid liqviden erlagda beloppet uppgått till endast 86,244 kronor, samt att, då 1888 års Riksdag för ändamålet beviljat 21,960 kronor, det belopp, som i öfrigt erfordrades, utgjorde 64,284 kronor, hvilket statskontoret, på grund af bestämmelserna i kongl. brefvet den 31 maj 1888, förskottsvis erlade; och då vidare 1889 års Riksdag för inköpet ytterligare anvisat 21,600 kronor, blefve den summa, som nu återstode att betäcka, 42,684 kronor, som generalfältygmästaren ansåge böra på så sätt gäldas, att deraf anvisades för år 1891 21,340 kronor och för år 1892 återstoden, 21,344 kronor.

Den förhöjning i förevarande anslag, som af arméförvaltningen å intendentsdepartementet ifrågasattes, vore beroende på samma skäl, som nämnda departement åberopat beträffande den föreslagna förhöjningen af anslaget till bevaringsmauskapets vapenöfningar, eller att de värn-

pligtiges öfningstid skulle från och med ingången af år 1891 förlängas med 2 dagar. Kostnaden för underhållet af beväringmanskapets beklädnads-, remtys- och utrednings- samt trosspersedlar, hvilken kostnad af nu förevarande anslag bestriddes, måste nemligen i och med öfningarnes förlängning ställa sig dyrare, och då, enligt departementets åsigt, förhöjningen kunde beräknas efter enahanda dagkostnad, som lades till grund för 1888 års Riksdags af motsvarande förhållanden framkallade beslut om förhöjning i anslaget, eller 53,37 öre per man, skulle detsamma alltså, efter en styrka af 30,000 man och 2 dagars öfning, komma att i jernadt tal utgöra 32,000 kronor, med hvilket belopp departementet för den skull anhölle, att dess andel i anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet måtte varda ökad.

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtats å sid. 42, har departementschefen ansett den föreslagna förhöjningen i intendentsdepartementets andel i anslaget kunna afrundas nedåt till 30,000 kronor.

Äfven mot den af generalfältygmästaren äskade förhöjningen af anslaget ansåge departementschefen någon befogad anmärkning icke i och för sig kunna göras. Hvad särskildt frågan om förrådens behållning beträffade, hade densamma under de senaste 10 åren så nedgått, att tillgången på ammunition af alla slag nu med ett värdebelopp af i rundt tal 700,000 kronor understege motsvarande tillgång år 1879.

Jemte det departementschefen sålunda förordade generalfältygmästarens förslag om sammanslagning af anslaget till salpeteruppköp med anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller med andra ord, att sistnämnda anslag höjdes med salpeteranslagets nuvarande belopp, 50,000 kronor, mot det att anslaget till salpeteruppköp ur riksstaten uteslötes, skulle departementschefen alltså icke tvekat att, på sätt generalfältygmästaren hemställt, tillstyrka en förhöjning derutöfver af meranämnda anslag till försvarsverket till lands i allmänhet med det af generalfältygmästaren i sådant afseende ifrågasatta belopp, 74,000 kronor, derest icke af hänsyn till andra viktiga försvarsändamål, som jemväl måste tillgodoses, förevarande anslagsfordran för närvarande måste något begränsas. Departementschefen ansåge vid sådant förhållande förhöjningen utöfver salpeteranslagets belopp böra bestämmas till 50,000 kronor, så att de ökade tillgångar, som komme att stå till artilleridepartementets förfogande för anskaffande af ammunition och dylikt, komme att uppgå till 75,000 kronor.

Beträffande slutligen köpeskillingen för Åkers krutbruk, funne departementschefen, lika med generalfälttygmästaren, det nu återstående beloppet deraf, 42,684 kronor, kunna på det sätt fördelas, att 21,340 kronor gäldas 1891 och 21,344 kronor 1892.

Då Riksdagen år 1888 beviljade 92,592 kronor till inköp af Åkers krutbruk och deraf för år 1889 anvisade 21,960 kronor, beslöt Riksdagen tillika bland annat, att det beviljade beloppet skulle utgå af det å riksstatens fjerde hufvudtitel uppförda förslagsanslag å 50,000 kronor till salpeteruppköp och att detta anslag icke finge överskrides under något af de år, under hvilka liqvider i och för inköpet skulle af anslaget utgå. Vid sådant förhållande, och då liqvider för berörda inköp skola erläggas såväl år 1891 som år 1892, anser utskottet mindre lämpligt, att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, anslaget till salpeteruppköp öfverföres till och uppgår i anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement, helst som den tillgång af 25,000 kronor för bestridande af artilleridepartementets inom arméförvaltningen ökade utgifter, som genom en sådan öfverflyttning varit afsedd att erhållas, i allt fall under år 1891, liksom sedermera under år 1892, icke skulle kunna vinnas, utan endast skilnaden emellan sistnämnda belopp och det belopp, som för hvarje af dessa år skall i liquid för inköpet af krutbruket erläggas.

Om, på sätt utskottet ansett lämpligt, anslaget till salpeteruppköp icke öfverföres till anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet, följer deraf att Kongl. Maj:ts framställning, att Riksdagen måtte medgifva, att af sistnämnda anslag må dels under år 1891 för gäldande af köpeskillingen för Åkers krutbruk utgå 21,340 kronor, dels ock för framtiden bestridas kostnaderna för inköp af erforderlig salpeter, måste anses hafva förfallit. I stället torde med bibehållande af anslaget till salpeteruppköp vid sitt nuvarande belopp, 50,000 kronor, derifrån ytterligare böra, under vilkor att anslaget icke överskrides, i och för nämnda inköp anvisas ofvanberörda summa, 21,340 kronor, hvarom utskottet jemväl kommer att här nedan under punkt 13:o göra framställning.

Emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning, i hvad den afser att för förhöjning i de i och för underhållet af beväringssmanskapets beklädnads, remtygs- och utrednings- samt trosspersedlar anvisade medel öka anslaget till försvarsverket till lands med 30,000 kronor, har utskottet icke haft något att erinra. Hvad deremot beträffar Kongl. Maj:ts förslag att utöfver de 50,000 kronor, som genom öfverflyttning till sistnämnda anslag af anslaget till salpeteruppköp skulle tillföras

anslaget till försvarsverket till lands, ytterligare öka detta anslag med 50,000 kronor, har departementschefen visserligen redan föreslagit en nedsättning med 24,000 kronor i det belopp, 99,000 kronor, som generalfälttygmästaren ansett behöfligt för bestridande af artilleridepartementets ökade utgifter, men icke uppgifvit, å hvilka poster han ansett nedsättning kunna göras, hvadan således torde få antagas, att han ansett att samtliga angifna utgiftsposter kunna i någon mån nedbringas. Då utskottet emellertid vid granskning af dessa poster funnit den å 4,000 kronor för tillsyn, vård och underhåll af artillerimuseum samt inköp af effekter för samlingarnes ökande mindre nödig, äfvensom behofvet af den å 10,000 kronor för förhöjning i kostnaden för byggnadsreparationer icke utredd, eftersom icke ens uppgifvits hvilka nya byggnader tillkommit, har utskottet ansett en ytterligare nedsättning i det äskade beloppet med tillsammans 14,000 kronor skäligen kunna göras.

Under hänvisning till hvad utskottet här nedan under punkt 13:o kommer att föreslå, får utskottet därför hemställa:

a) att Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning må på det sätt bifallas, att för beredande af ökad tillgång till bestridande af de från arméförvaltningens artilleridepartement utgående kostnader för projektiler, patroner och krut m. m., anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement höjes med 36,000 kronor;

b) att Kongl. Maj:ts framställning om öfverförande till »anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement» af ett anslaget till salpeteruppköp motsvarande belopp icke må af Riksdagen bifallas;

c) att, för beredande af erforderlig förhöjning i de i och för underhållet af beväringssmanskapets beklädnads-, rems- och utrednings- samt trosspersedlar anvisade medel, anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement höjes med 30,000 kronor.

Vid bifall till hvad utskottet under såväl mom. a) som c) föreslagit, kommer alltså ifrågavarande anslag, nu 2,338,600 kronor, att höjas med sammanlagdt 66,000 kronor till 2,404,600 kronor.

Inqvarteringskostnader.

Angående
motioner om
ersättning för
inqvartering
af tågande
trupper.

12:o. Inom Riksdagens Andra Kammare hafva väckts två motioner:

den ena af herr *G. Anderson* i Himmelsby (motion n:r 190), som deri hemställt, att Riksdagen måtte besluta:

1:o att vid inqvartering af tågande trupper ersättning till inqvarteringsgifvaren på landet måtte utgå med 1 krona för befäl och vederlikar, 70 öre för underbefäl samt 35 öre för manskap, allt för logis öfver natt, och att denna ersättning måtte utgå från och med 1891 års ingång; samt

2:o att Riksdagen måtte höja anslaget till inqvarteringskostnader med 15,000 kronor till bestridande af de utgifter, som af ofvan föreslagna ersättningar skulle blifva en följd;

och den andra af herr *J. Johnsson* i Thorsberg (motion n:r 192), som hemställt:

antingen att Riksdagen måtte besluta att, vid inqvartering af tågande trupper, ersättning till inqvarteringsgifvaren måtte utgå med 1 krona för befäl och vederlikar, 70 öre för underbefäl och 35 öre för manskap, allt per natt, samt att denna ersättning från och med 1891 års ingång måtte utgå af det anslag, från hvilket truppens öfriga marschkostnader bestridas; samt

att anslaget för indelta armén och beväringens vapenöfningar för år 1891 måtte höjas med det mot inqvarteringskostnaden svarande belopp, eller 13,000 kronor för det förra och 12,000 kronor för det senare;

eller och alternativt, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes utreda storleken af den ersättning, som bör tilläggas inqvarteringsgifvare vid inqvartering af tågande trupper, samt för Riksdagen derom framlägga förslag.

Till stöd för berörda framställningar hafva båda motionärerna anført, att den vissa hemman åliggande inqvarteringssskyldigheten å landet i allmänhet drabbade endast en del hemmansegare, nemligen dem, hvilkas gårdar låge i närheten af truppersnas samlingsplatser eller marschvägar, under det att de hemman, som låge mera aflägsset derifrån, icke alls eller i ringa mån betungades af detta besvär.

Genom kongl. förordningar af den 27 augusti 1816 och den 17 juli 1858 vore, yttrade derjemte den sistnämnde motionären, stadgadt,

att det *underhåll*, som af inqvarteringsgifvaren lemnades till inqvarterad trupp, skall efter angifna grunder ersättas. Då den åsigten, att full ersättning borde inqvarteringsgifvaren för underhållet lemnas, således vore af Kongl. Maj:t och riksens ständer erkänd, borde, enligt motionärens förmenande, denna grundsats äfven tillämpas i fråga om sjelfva inqvarteringen.

Äfven om inqvartering af tågande trupper i allmänhet ej kan anses synnerligen betungande, och således motionärernas förslag icke torde vara af något mera allmänt behof påkalladt, lära dock, såsom motionärerna framhållit, fall stundom kunna förekomma, då det må anses med billighet öfverensstämmande att i någon mån bereda vederbörande ersättning för sådan inqvartering. Beslut om medels beviljande för dylika ersättningar synes emellertid utskottet med nödvändighet böra föregås af en fullständig utredning, huru i sjelfva verket inqvarterings-tungan drabbar olika orter samt om och i hvad mån ersättning i berörda hänseende lämpligen bör utgå.

Utskottet får därför hemställa,

att, med anledning af herrar G. Andersons och J. Johnssons förevarande motioner, Riksdagen må hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och i hvad mån ersättning för inqvartering af tågande trupper bör lämpligen beredas deraf betungade, samt till Riksdagen framkomma med det förslag, som af sådan utredning må kunna föranledas.

Salpeteruppköp.

13:o. Kongl. Maj:t har vidare i statsverkspropositionen föreslagit, att detta anslag, nu 50,000 kronor, måtte, vid bifall till framställningen om höjning af artilleridepartementets andel i anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet med ett nu förevarande anslag motsvarande belopp äfvensom hvad i sammanhang dermed föreslagits, ur riksstaten uteslutas.

*Angående
uteslutande
ur riksstaten
af detta
anslag.
[12.]*

Med hänvisning till hvad här ofvan under punkt 11:o anförts, hemställer utskottet,

att anslaget till salpeteruppköp må i riksstaten uppföras med oförändradt belopp, 50,000 kronor,

samt, under vilkor att anslaget icke öfverskrides, derifrån ytterligare i och för inköpet af Åkers krutbruk anvisas en summa af 21,340 kronor.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli.

Om höjning
af detta
anslag.
[13.]

14:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget, nu 4,326 kronor, måtte, för beredande af expensmedel åt kommandoexpeditionen äfvensom för jemnande af de ordinarie anslagens slutsumma, höjas med 3,310 kronor till 7,636 kronor, äfvensom att anslaget, vid bifall till förslaget att kommandoexpeditionens expenser skulle för framtiden utgå ur detsamma, måtte benämnas »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen».

Under hänvisning till hvad utskottet här ofvan under punkterna 1:o och 2:o anfört och föreslagit, får utskottet hemställa:

a) att, under vilkor af bifall till hvad utskottet under punkt 2:o af detta utlåtande hemställt, anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, 4,326 kronor, må, för beredande af expensmedel åt kommandoexpeditionen, höjas med 1,790 kronor till 6,116 kronor, äfvensom anslaget, vid bifall härtill, benämnas »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen»; samt

b) att anslaget måtte få jemkas i den mån, som för jemnande af hufvudtitelns slutsumma finnes erforderligt.

Öfriga ordinarie anslag.

Angående
öfriga
ordinarie
anslag.

15:o. Beträffande öfriga, här ofvan ej omnämnda ordinarie anslag under denna hufvudtitel, har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon förändring; och får utskottet hemställa,

att samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, i hvilka förändring här ofvan icke blifvit ifrågasatt, må i 1891 års riksstat upptagas till oförändrade belopp.

Extra anslag.

Tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m.

16:o. Under tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och med erinran att 1887, 1888 och 1889 årens Riksdagar för ändamålet beviljat samma belopp, hemställer utskottet,

Anslag för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter.

[14.]

att för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m. må på extra stat för år 1891 anvisas ett belopp af 77,500 kronor.

Artilleribehof.

17:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för *anskaffande af fästningsartilleriemateriel* på extra stat för år 1891 bevilja 1,200,000 kronor och deraf anslå:

Anslag till fästningsartilleriemateriel.

till Karlsborg	kr. 100,000: —
» Vaxholm Oskar Fredriksborg	» 900,000: —
och till Oskars-Värnslinierna	» 200,000: —

[15.]

Såsom af statsrådsprotokollet (sid. 45—49) inhemtas, hade general-fältygmästaren i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t angående artilleri-departementets behof af statsanslag för år 1891 till en början erinrat att, hvad anginge Karlsborgs fästning och Oskarsvärns-linierna, han uti särskilda åren 1877 och 1885 afgifna memorial angifvit så väl den materiel, som för dessa befästningars utrustande erfordrades, som ock den kostnad, som till anskaffande af dylik materiel vore af nöden, men att, hvad beträffade den för Vaxholm Oskar Fredriksborgs försvarsområde erforderliga materielen, väl kostnaden därför uppgifvits, men ej materielens beskaffenhet.

Med anledning deraf hade han nu lemnat redogörelse för den materiel, som enligt 1878 års befästningskomité's betänkande ansetts vara för berörda fästningar erforderlig; och uppginge kostnaden härför, såsom af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 46, till 1,810,357 kronor, hvartill komme för redan befintliga pjäser, erforderlig tillökning af ammunition samt anskaffning af en del laddtyg och tillbehör ett belopp af 259,674 kronor, eller en sammanlagd kostnad af 2,070,031 kronor.

Sedan generalfälttygmästaren vidare redogjort för den materiel, som för hvar och en af berörda trenne fästningar anskaffats eller komme att år 1890 anskaffas, samt, hvad anginge beloppet af beviljade medel, erinrat, att hittills tillgodokommit eller beviljats:

för Karlsborg	kr. 925,000: —
för Vaxholm Oskar Fredriksborg	» 100,000: —
och för Oskars-Värnslinierna	» 50,000: —

eller tillsammans

kr. 1,075,000: —

utaf det belopp, stort 5,949,031 kronor, hvartill kostnaden för dels erforderlig tillökning af bestyckningen å de år 1878 färdiga delarne af Karlsborgs fästning och å Vaxholm Oskar Fredriksborg med dess försvarsområde samt dels ny bestyckning å Oskarsvärns-linierna beräknats uppgå, hade generalfälttygmästaren, då enligt hans åsigt de flera gånger upprepade skäl, som talade för ett påskyndadt anskaffande af den för ifrågavarande fästningar erforderliga bestyckningsmaterielen, fortfarande egde giltighet, föreslagit Kongl. Maj:t att af Riksdagen äska till bestyckning:

å Karlsborg	kr. 100,000: —
å Vaxholm Oskar Fredriksborg	» 200,000: —
och å Oskars-Värnslinierna	» 100,000: —

Summa kr. 400,000: —

tilläggande han dervid, att, om denna summa beviljades, visserligen någon förbättring komme att inträda uti bestyckningsförhållandena på de trenne fästningarne, men att deras försvarbarhet uti artilleristiskt hänseende fortfarande dock blefve ganska otillfredsställande, enär ännu saknades, vid Karlsborgs fästning ett större antal af de erforderliga 17 och 12 cm. kanonerna, vid Vaxholm Oskar Fredriksborg erforderliga kastpjäser och kulsprutor samt för Oskarsvärns-linierna en stor del af bestyckningen och ammunitionsutrustningen.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t hade departementschefen tillstyrkt hvad generalfälttygmästaren föreslagit beträffande Karls-

borgs bestyckning, dervid departementschefen tillagt att, då hela kostnaden för denna fästnings bestyckande beräknats till 3,618,000 kronor, och Riksdagen för ändamålet hittills beviljat 925,000 kronor, det lätt kunde inses, att, med ett jemförelsevis så litet årsanslag som 100,000 kronor, det ännu skulle draga om lång tid, innan bestyckningen å denna Sveriges centralfästning blifvit bragt i fullständigt skick. Nödvändigheten att jemväl tillgodose de flera andra behof af krigsmateriel, som nu föreläge, syntes emellertid böra föranleda dertill, att i detta afseende generalfälttygmästarens förslag vunne Kongl. Maj:ts godkännande.

Annorlunda stälde sig deremot, enligt hvad departementschefen vidare anført, frågan, i hvad den anginge bestyckningen å Vaxholm Oskar Fredriksborg och Oskars-Värnslinierna, ty äfven om man bortsåge från möjligheten af ett direkt mot landet rigtadt krig, kunde nemligen, under nuvarande förhållanden i Europa, lätt omständigheter inträda, som innebure en allvarlig maning för oss att värna vår neutralitet och sålunda göra ett skyndsamt armerande af dessa fästningar till en bjudande politisk nödvändighet; och då af de belopp, som för bestyckningen af desamma beräknats, utgörande för Vaxholm Oskar Fredriksborg 2,070,031 kronor och för Oskars-Värnslinierna 261,000 kronor, hittills endast beviljats 150,000 kronor, deraf 100,000 kronor för Vaxholm Oskar Fredriksborg och 50,000 kronor för Oskars-Värnslinierna, insåges lätt, att det skick, hvori bestyckningen derstädes befunne sig, vore långt ifrån tillfredsställande.

Krigsstyrelsen hade också måst vara betänkt på att, derest af en eller annan anledning synnerlig skyndsamhet blefve af nöden, låta, äfven med fara att i det närmaste på artilleriförsvaret blotta landets centralfästning Karlsborg, derifrån till de hotade fästningarne förflytta en mängd artilleripjeser.

Det bristfälliga skick, hvori bestyckningen å nu ifrågavarande befästningar befunne sig, vore så mycket mera egnadt att af krigsstyrelsen behjertas, som det af sig sjelft torde vara uppenbart, att, om en hastig armering utaf dessa försvarslinier påfordrades, det för närvarande med hänsigt till mängden af pjeser, som måste anskaffas, icke ens vore möjligt att, fränsedt nyssnämnda nödfallsutväg, hvilken i hvarje fall icke kunde vid fara för direkt mot landet rigtadt krig användas, äfven med uppjudande af alla krafter och anlitande af de rikhaltigaste anslag inom den korta tid, som för rustningarne kunde komma att lemnas, bringa dessa befästningar i försvarsgiltigt stånd.

Trots det oroande i dessa förhållanden skulle departementschefen emellertid, derest han för fyllande af ifrågavarande behof icke haft att

hänvisa på andra tillgångar än dem, som vid uppgörande af statsregleringen vanligen stode Kongl. Maj:t till buds, icke tilltrott sig att för nu ifrågavarande anskaffning tillstyrka äskandet utaf Riksdagen af större anslag än 100,000 kronor; men då, vid pröfning af den för Kongl. Maj:t framlagda beräkning öfver tillgångarne för 1891 års statsreglering, ett större belopp än vanligt funnits kunna disponeras för tillgodoseende af landtförsvarets tillfälliga behof, kunde någon tvekan icke hos honom råda derom, att den ökade tillgång, som sålunda finge för landtförsvaret tagas i anspråk, borde uteslutande afses för anskaffande af artillerimateriel för Vaxholm Oskar Fredriksborg och Oskars-Värnslinierna.

Departementschefen funne alltså för detta ändamål böra äskas 1,100,000 kronor; och då bestyckningen å Oskars-Värnslinierna kunde i det närmaste bringas i fullständigt skick med en summa af 200,000 kronor, borde af anslagsbeloppet nämnda summa afses för dessa befästningar, och återstoden för Vaxholm Oskar Fredriksborg.

Då senast församlade Riksdag för ifrågavarande ändamål anslagit 100,000 kronor, och föregående Riksdagar för samma ändamål 50,000 kronor, skulle utskottet icke ansett lämpligt att under vanliga förhållanden för ändamålet föreslå högre belopp än 100,000 kronor; men då för närvarande statens inkomster torde kunna lemna tillgång till en något större anskaffning för bestyckningen å våra fästningar, har utskottet velat tillstyrka att, i enlighet med generalfälttygmästarens förslag, för ifrågavarande anskaffning måtte anvisas 400,000 kronor, men ansett att deraf lämpligen böra anslås: till bestyckning å Karlsborg 100,000 å kronor, Vaxholm—Oscar-Fredriksborg 100,000 kronor samt å Oscars-Värnslinierna 200,000 kronor, med hvilket belopp bestyckningen å sistnämnda befästningar, enligt hvad af statsrådsprotokollet inhemtas, skulle kunna i det närmaste bringas i fullständigt skick.

Utskottet hemställer därför,

att Riksdagen må till anskaffning af fästningsartillerimateriel på extra stat för år 1891 anvisa ett belopp af 400,000 kronor.

Angående
anslag till
infanteriamunitions-
vagnar.

[16.]

18:o. Till fortsatt anskaffande af nya och ändring af äldre infanteriamunitionsvagnar med tillhörande utredning har Kongl. Maj:t för år 1891 äskat ett extra anslag af 30,000 kronor.

Enligt hvad i statsrådsprotokollet (sid. 50) erinras, hade af det belopp, 239,112 kronor, som beräknats erforderligt för förändring utaf

äldre infanteriammunitionsvagnar för ammunitionskolonnerna och dessas förseende med rid-, anspanss- och stallpersedlar m. m. äfvensom för anskaffning af nya tvåspända infanteriammunitionsvagnar med tillhörande utredning att tilldelas stridsträngen vid infanteriet och kavalleriet, hittills af Riksdagen beviljats 130,000 kronor, hvadan sålunda ett belopp af 109,112 kronor ännu vore behöfligt för nämnda arbetens utförande.

Då Riksdagen under åren 1888 och 1889 för ändamålet anvisat endast 20,000 kronor, och något skäl för en mera påskyndad anskaffning nu icke uppgifvits, får utskottet hemställa,

att till fortsatt nyanskaffning och förändring af infanteriammunitionsvagnar ett extra anslag af 20,000 kronor må för år 1891 anvisas.

19:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen af det redan beviljade anslaget till *förändring af arméns nuvarande gevär till vapen af liten kaliber* måtte på extra stat för år 1891 anvisa ett belopp af 400,000 kronor. *Angående anslag till förändring af arméns gevär.*
[17.]

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen anfört, att — sedan Riksdagen sistlidet år för förändring af arméns nuvarande gevär till vapen af liten kaliber, enligt den modell, som af Kongl. Maj:t kunde varda fastställd, beviljat en summa af 1,668,000 kronor och deraf på extra stat för innevarande år anvisat 300,000 kronor — de anordningar vid gevärsfaktoriet och ammunitionsfabriken, som för gevärsförändringen och tillverkningen af ny ammunition befunnits nödvändiga och till hvilkas utförande en del af de för gevärsförändringen beviljade medel beräknats skola utgå, under loppet af innevarande år komme att varda i det närmaste fullbordade och att sålunda gevärsfaktoriet blefve i tillfälle att redan år 1891 betydligt utvidga sin verksamhet.

Departementschefen, som erinrat om att han redan, då frågan om anslag till den år 1889 beslutade förändringen af arméns nuvarande gevär först underställdes Kongl. Maj:ts pröfning, framhållit nödvändigheten deraf, att den så viktiga förändringen snarast möjligt måtte genomföras och att såsom följd deraf de erforderliga anslagen ej bestämdes till för små belopp, har vidare meddelat, att Kongl. Maj:t den 23 december 1889 fastställt ny gevärsmo-
dell att med den deraf betingade ammunition vid ifrågavarande arbetens utförande lända till efterrättelse.

Då, såsom af statsrådsprotokollet inhemtats, de anordningar vid gevärsfaktoriet och ammunitionsfabriken, som för gevärsförändringen funnits nödvändiga, under loppet af innevarande år komma att blifva i det närmaste fullbordade, så att gevärsfaktoriet blir i stånd att nästkommande år betydligt utvidga sin verksamhet, samt den nya gevärsmodellen numera blifvit af Kongl. Maj:t faststald, har utskottet funnit skäl vara för handen, att för år 1891 anvisas något högre belopp än för innevarande år beviljats. Utskottet har därför ansett sig böra tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning och får alltså hemställa,

att till förändring af arméns nuvarande gevär till vapen af liten kaliber ett belopp af 400,000 kronor må på extra stat för år 1891 anvisas.

Angående
anslag till
byggnader å
Karlsborg.
[18.]

20:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte till byggnader å Karlsborg å extra stat bevilja 140,110 kronor och deraf för år 1891 anvisa 46,000 kronor.

Enligt hvad af statsrådsprotokollet inhemtas, hade med anledning af den anskaffning af fästnings- och positionsartilleriemateriel, som före år 1883 egt rum, brist på utrymme för förvaring af dylik materiel uppstått å vederbörliga fästningsorter, och då således ökad förrådsutrymme måst beredas, hade Kongl. Maj:t den 5 oktober 1883 af reservationerna å anslaget till artilleriet anvisat nödiga medel för uppförande vid Karlsborg af ett förrådsskjul af sten.

Sedan ifrågavarande förrådshus blifvit färdigt och materielen deri inrymd, hade emellertid dels nya fästningspjäser tillkommit och flera ammunitionskolonner iordningstälts, dels ock en mängd nya fältkanoner med tillhörande fordon och utredning blifvit anskaffade och till vederbörande artilleristationer öfverlemnade. På sätt generalfältygmästaren anmält, hade genom sistnämnda anskaffning den största svårighet, att ej säga omöjlighet, uppstått att vid respektive artilleriregementens stationer förvara den förut begagnade 8 och 10 cm. framladdningsmaterielen; hvarför ock denna måst från Göteborg, Kristianstad och Landskrona förflyttas till Karlsborg, der densamma på ett trångt och olämpligt sätt förvarades. Då sistnämnda materiel, ehuru ej fullt tidsenlig, dock vore i ett ganska godt skick och, i händelse af behof, kunde begagnas dels vid fästningars försvar och dels i tillfälliga positioner, så borde densamma, enligt generalfältygmästarens förmenande, allra helst till-

gång funnes å en mängd dels apterad och dels oapterad ammunition, förvaras inom lämpliga lokaler.

Dessutom måste, utöfver vid Karlsborg redan befintliga ammunitionskolonner med tillhörande utredning, derstädes jemväl uppställas ännu flera dylika kolonner i den mån de blefve färdiga, men äfven härför sagnades nödigt utrymme.

Ett nytt förrådsskjul till förvarande af artillerimateriel m. m. vore derfor enligt generalfälttygmästarens åsigt af nöden vid Karlsborg, och hade generalfälttygmästaren af sådan anledning uppgjort ritning och kostnadsförslag till ett dylikt skjul utaf sten, och slutade detsamma å ett belopp af 64,000 kronor.

Denna byggnad vore emellertid icke den enda, som erfordrades å Karlsborg.

På grund af Karlsborgs egenskap af förrådsfästning och befintligheten derstädes af såväl fästnings- som positions- och fältartillerimateriel vore vidare, enligt generalfälttygmästarens åsigt, oundgängligen nödvändigt, att aptering af all slags ammunition kunde derstädes utföras, hvilket emellertid under nuvarande förhållanden vore överkställbart af brist på ett ordentligt inrättadt artillerilaboratorium.

För närvarande funnes nemligen intet annat laboratorium än en äldre, trång och förfallen träbyggnad, som ej förtjenade iståndsättas, och som, till följd af sitt läge på en holme (Lindön) i Vettern, emellanåt, då storm och isgång lade hinder i vägen för den till laboratoriarbeten afsedda personalens förflyttning emellan fastlandet och holmen, icke kunde för sitt ändamål användas.

Ett tidsenligt artillerilaboratorium för fredsbruk borde således afskaffas för Karlsborgs fästning, och hade generalfälttygmästaren i anledning deraf gått i författning om ritningars och kostnadsförslags uppgörande.

Enligt det uppgjorda förslaget skulle, på sätt generalfälttygmästaren vidare anmält, till vinnande af större trygghet mot olyckshändelse de erforderliga lokalerna för artillerilaboratoriet förläggas i fyra skilda byggnader, hvilkas uppförande betingade en kostnad af tillsammans 52,900 kronor, hvartill komme för maskiner m. m. till laboratoriets igångsättande ett belopp af 23,210 kronor.

Hela kostnaden för åstadkommande af ett fullständigt artillerilaboratorium å Karlsborg skulle alltså uppgå till 76,110 kronor och sålunda för båda ifrågavarande byggnader tillsammans erfordras 140,110 kronor.

Af detta belopp, som, enligt departementschefens åsigt och i en-

lighet med hvad generalfälttygmästaren föreslagit, lämpligen kunde fördelas på trenne år, borde under år 1891 utgå 46,000 kronor.

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtats, är det till uppförande föreslagna förrådsskjulet afsedt hufvudsakligen till bättre förvaring än nu tillgängliga af visserligen användbar, men ej fullt tidsenlig artilleriemateriel. Utskottet har därför ansett denna byggnad mindre nödig, helst som med den mängd byggnader, som finnas inom Karlsborgs fästningsområde, svårighet icke lär vara för handen att på annat sätt utan nybyggnad bereda lämpligare plats för berörda materiel.

Hvad åter beträffar de för inrättande af ett nytt artillerilaboratorium föreslagna nya byggnaderna, har utskottet ansett sig icke heller böra tillstyrka förslaget derom. De extra anslagen under denna hufvudtitel komma nemligen, vid bifall till hvad utskottet för viktigare försvarsändamål här ofvan föreslagit och här nedan vill föreslå, att betydligt ökas, hvarför med ifrågavarande nybyggnad lämpligen torde tills vidare böra anstå.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.

Fortifikationsbehof.

*Angående
anslag till
Karlsborgs
fästnings-
byggnad.
[19.]*

21:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte till fortsättande af befästningsarbetena vid Karlsborgs hufvudfästning och å Vaberget på extra stat för år 1891 bevilja ett belopp af 150,000 kronor.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 75) har herr J. Bratt på anförda skäl hemställt, att Riksdagen till fortsättande af Karlsborgs fästningsbyggnad måtte för år 1891 bevilja på extra stat samma belopp, som af chefen för fortifikationen blifvit föreslaget, eller 200,000 kronor.

Då Riksdagen åren 1888 och 1889 för ifrågavarande ändamål beviljat ett belopp, enahanda med hvad Kongl. Maj:t nu äskat, finner utskottet icke skäl att biträda motionärens förslag, utan får hemställa,

att Riksdagen må till fortsättande af befästningsarbetena vid Karlsborgs hufvudfästning och å Vaberget på extra stat för år 1891 anvisa ett belopp af 150,000 kronor.

22:o. Till uppförande af ett batteri för tre stycken snabbeldskanoner å Kungsholms fästning har Kongl. Maj:t å extra stat för år 1891 äskat 54,500 kronor.

Angående
anslag till
befästningar
vid Karls-
krona.
[20.]

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen, såsom af statsrådsprotokollet (sid. 56) inhemtas, erinrat, att Kongl. Maj:t, sedan ej mindre öfverkommendanten i Karlskrona samt armé- och marinförvaltningarne än äfven den år 1876 tillsatta befästningskomité hemställt, att för de uti den fastställda bestyckningsplanen för Kungsholms fästning af den 8 januari 1877 till bevakning af minlinierna i stora inloppet afsedda 12 stycken pjäser plats måtte beredas genom anläggande af ett jordbatteri å linien III, genom bref af den 13 augusti 1880 anbefalt chefen för fortifikationen att inkomma med förslag till detta batteri; att Kongl. Maj:t emellertid, i betraktande af de för statsregleringen år 1882 påräkneliga tillgångar, icke kunnat bifalla chefens för fortifikationen med anledning af nämnda bref gjorda framställning angående hemställan till Riksdagen om det nödiga anslagsbeloppets beviljande; att chefen för fortifikationen sedermera tvenne gånger, genom skrivelser af den 16 november 1881 samt den 12 november 1884, upprepat sin anmälan om ifrågavarande anslagsbehof, som enligt sist uppgjorda kostnadsförslag utgjorde 70,000 kronor, utan att denna anmälan kunnat föranleda till någon åtgärd, samt att bemälde chef nu genom skrivelse af den 13 november 1889 å nyo framhållit angelägenheten af denna saks ordnande och dervid åberopat de skäl, som han i föregående skrivelser anfört.

Detta batteri utgjorde, enligt hvad chefen för fortifikationen redan förut yttrat, ett nödvändigt tillägg till försvaret af minlinierna i inloppet. Det vore nemligen att motse, att en fiende, som sökte tränga sig fram genom detta pass, skulle förbereda sitt anfall med de stora fartygen medelst utsändande af ett antal mindre minbåtar och ångbarkasser, med uppdrag att med alla de medel, tekniken erbjöde, söka undanrödja våra minor eller genom starkt laddade kontraminor sönderspränga dem och sålunda bereda ett rent farvatten för de större fartygen. Sådana mindre ångslupar komme företrädesvis att utsändas nattetid eller i skymningen och skulle därför ej blifva lätta att träffa med fästningens gröfre kanoner, hvilkas stora och dyra projektiler ej heller voro behöfliga för beskjutning af dylika små, svagt byggda båtar. Till deras förjagande behöfdes företrädesvis kanoner med mindre kaliber men stor träffsäkerhet och någorlunda hastig eldgifning. I samma mån som konsten att anfalla och förstöra minspärningar utvecklats, hade det ock blifvit allt mera angeläget, att anordningarne till dessas be-

vakning och försvar måste vara fullständiga och effektiva. Batteriets anläggning vore därför nu mera än någonsin en tvingande nödvändighet, för så vidt minförsvaret i stora inloppet skulle kunna anses nöjaktigt tryggadt.

Med fäst afseende dels på anfallsartilleriets ökade förstörelsekraft mot kanoner och manskap på öppna vallgångar, dels på användande af de mera fulländade, snabbskjutande småkanoner, som den nyare artilleritekniken vetat åstadkomma, hade chefen för fortifikationen emellertid, enligt hvad han anmäler, ansett sig böra låta å nyo omarbete det ursprungliga förslaget, sedan han först inhemtat marinförvaltningens yttrande om den kanoncert, som, enligt dess åsigt, numera borde afses för detta batteri; och då, enligt nämnda yttrande, derstädes borde lämpligen uppställas minst trenne stycken 57 m.m. snabbeldskanoner, hade chefen för fortifikationen låtit omkonstruera batteriet för sådana pjäser och till nämnda antal, afsedda att uppställas uti murade brunnar under ett vridbart, lätt pansartak till skydd emot granatsplitter och möjligen äfven projektiler af mindre kalibrar.

För sådana bepansringar funnes visserligen, fortsatte chefen för fortifikationen, åtskilliga utländska modeller och äfven prisuppgifter. Men då den lättare beskaffenheten af detta slags pansar i förening med den inhemska jernindustriens utveckling under senare år synts honom möjliggöra deras tillverkning äfven inom landet, hade han, i och för kostnadsberäkningen, med förfrågningar vändt sig till ett af våra större jernverk. Då emellertid utarbetandet af förslagsritningar och kostnadsberäkningar till dessa för vår jernindustri hittills främmande konstruktioner kräfde icke ringa tid, förmålde han sig icke för närvarande vara i tillfälle att inför Kongl. Maj:t uppgifva kostnaden för denna del af det ifrågavarande batteriet.

Chefen för fortifikationen ansåge dock, att vare sig dessa »pansarlavetter» komma att tillverkas inom eller utom landet, de dock, då kanoncerten och deras allmänna karakter vore gifven, icke kunna blifva så skiljaktiga i detaljerna, att icke beräkningarne af de för batteriet erforderliga jord- och murmassor kunde verkställas och arbetet med dessas uppförande påbörjas. De kostnadsberäkningar öfver sistnämnda arbeten, som chefen för fortifikationen med anledning deraf låtit anställa, slutade på en summa af 54,500 kronor.

Denna framställning hade departementschefen funnit väl grundad och därför till densamma tillstyrkt bifall.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet, som vunnit

upplysning, att anbud å ifrågavarande pansarlavetter erhållits å 15,000 kronor för hvarje lavett, hemställa,

att Riksdagen må till uppförande af ett batteri för tre stycken snabbeldskanoner å Kungsholms fästning på extra stat för år 1891 anvisa ett belopp af 54,500 kronor.

23:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen, att till anskaffning och komplettering af fältingeniörmateriel på extra stat bevilja 92,200 kronor och deraf för år 1891 anvisa 40,000 kronor.

Angående
anslag till
fältingeniör-
materiel.

[21.]

Af statsrådsprotokollet inhemtas (sid. 58 och 59), att departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t erinrat, att Kongl. Maj:t, på grund af chefens för fortifikationen derom gjorda hemställan och kostnadsberäkning, föreslagit 1889 års riksdag att för ifrågavarande ändamål bevilja 132,200 kronor och deraf på extra stat för år 1890 anvisa 44,000 kronor. Riksdagen, som förklarade sig icke anse lämpligt, att denna nya anskaffning beslutades i den omfattning, att för dess fullbordande skulle krävas beviljande af anslagsbelopp under tre år, hade emellertid endast på det sätt bifallit den gjorda framställningen, att till anskaffning af dylik materiel för år 1890 anvisats ett extra anslag af 40,000 kronor.

Departementschefen har derefter anfört, att chefen för fortifikationen nu å nyo återupptagit frågan om anskaffande af fältingeniörmateriel, hvarvid han förmält, att han fortfarande ansåg det vara med stor risk förenadt att till krigsberedelsen uppskjuta anskaffningen af ifrågavarande för ingenjörtruppernas fältutrustning oundärliga materiel och i sammanhang dermed påpekat att endast derigenom att visshet erhöles om beviljandet af hela den återstående kostnadssumman 92,000 kronor, de för tillverkningen behöfliga råmaterialerna kunna uppköpas till de pris, som i kostnadsberäkningarna äro upptagna.

Med gillande af hvad chefen för fortifikationen i ämnet yttrat, hade departementschefen tillstyrkt dennes hemställan.

Utskottet finner äfven beträffande Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning gällande hvad Riksdagen, i enlighet med utskottets tillstyrkan, angående Kongl. Maj:ts framställning i ämnet till 1889 års riksmöte yttrade, eller att, medan ännu anskaffningar för försvaret pågå i följd af redan fattade beslut och då andra långt viktigare än den ifrågavarande blifvit föreslagna, det icke kunde anses lämpligt, att denna nya anskaffning beslutades i den omfattning, att för dess fullbordande skulle

krävas beviljande af jemförelsevis betydande anslagsbelopp under tre år. Utskottet har därför endast velat tillstyrka, att för år 1891 må för ändamålet anvisas enahanda belopp, som för år 1890 anslagits, eller 40,000 kronor, och får alltså hemställa,

att till anskaffning och komplettering af fältingeniörmateriel ett extra anslag af 40,000 kronor må för år 1891 anvisas.

Diverse behof.

Angående
anslag till
reseunder-
stöd åt
officerare.
m. fl.
[22.]

24:o. Till *reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän* har Kongl. Maj:t för år 1890 äskat ett extra anslag till lika belopp, som från och med år 1885 därför utgått, eller 9,000 kronor, med rättighet för Kongl. Maj:t att få under ett följande år använda hvad af anslaget kunde under året besparas; och hemställer utskottet,

att Riksdagen må till *reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän* på extra stat för år 1891 anvisa ett anslag af 9,000 kronor, med rättighet för Kongl. Maj:t att få under ett följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.

Angående
anslag till
topografiska
arbeten.
[23.]

25:o. Till *fortsättande af generalstabens topografiska arbeten* har Kongl. Maj:t för år 1891 äskat ett extra anslag af 90,000 kronor.

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas, har chefen för topografiska afdelningen i skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anmälan om ifrågavarande anslagsbehof, till en början erinrat, att årsanslaget till fortsättande af generalstabens topografiska arbeten åren 1876 och 1877 utgått med 75,000 kronor, sistnämnda år höjts till 90,000 kronor, men af 1879 års Riksdag minskats till 60,000 kronor, med hvilket belopp det der- efter årligen utgått, att med anledning af ett af kommissionen för de allmänna kartarbetena utarbetadt förslag, afseende bland annat att sammanslå de förut särskilda anslagen till det topografiska och de ekonomiska kartverken, Kongl. Maj:t till 1885 års Riksdag aflåtit förslag om förändrade bestämmelser för bearbetandet af rikets kartverk och om beviljande för detta ändamål af 190,000 kronor; att Riksdagen icke bifallit detta förslag, men beviljat för de ekonomiska kartarbetena,

förutom de på ordinarie stat uppförda 6,000 kronor, i tvenne anslag tillsammans 76,000 kronor, med förklarande tillika, att möjligen uppstående behållningar å båda dessa anslag finge användas till bestridande af utgifter för det topografiska kartverket, hvars årsanslag bestämdes till den förutvarande siffran, 60,000 kronor, vid hvilken det allt sedan fortfarande förblifvit, att såväl cheferna för topografiska corpsen och generalstabens topografiska afdelning som de för kartfrågans utredning tillsatta komitéer och kommissionen för de allmänna kartarbetena enstämmigt vitsordat, att landets behof af topografiska kartor icke inom rimlig tid kunde fyllas utan ökande af det nu utgående årsanslaget till det topografiska kartverket.

Rörande af honom anförda skäl för den nu ifrågasatta förhöjningen, tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 62—63. Totalkostnaden för hvarje å karta lagd qvadratmil stälde sig större, i samma mån anslaget minskades, eller med andra ord den årliga arbetsprodukten, för så vidt den funne sitt uttryck i storleken af det område, öfver hvilket topografisk karta årligen kunde läggas under pressen, minskades icke i samma förhållande som årsanslaget, så att man vid nedsättning med t. ex. $\frac{1}{3}$ af förut utgående anslag erhöle $\frac{1}{3}$ mindre yta offentligjord karta, utan arbetsprodukten reducerades i ett vida ofördelaktigare förhållande.

Sålunda vore att motse, att den årliga under fältmätningen i skalan 1 : 50,000 erhållna arbetsprodukten, som under åren 1878 och 1879 med ett anslag af 90,000 kronor utgjort i medeltal 34,4 qvadratnymil och under åren 1880—1889 med ett anslag af 60,000 kronor — samt med användande af de betydliga besparingar, i medeltal 15,000 kronor årligen, som blifvit å de ekonomiska kartverken beredda och med Kongl. Maj:ts och Riksdagens begifvande användts för det topografiska — med yttersta svårighet kunnat uppbringas till 22,9 qvadratnymil, skulle, derest de tillgängliga medlen blefve inskränkta till det nu utgående anslaget, 60,000 kronor, ytterligare undergå en högst betydlig reduktion, och kartverkets fullbordande för den skull framskjutas till en aflägsen tidpunkt; varande i detta afseende beräknadt, på grund af kalkyler med ofvannämnda arbetsprodukt till utgångspunkt, att med ett årsanslag af 90,000 kronor den ännu återstående topografiska kartläggningen af landet skulle kunna fullbordas inom ungefär 30 år, under det att, derest i likhet med föregående 8 år 75,000 kronor komme att för framtiden stå till topografiska kartverkets förfogande, dertill skulle åtgå 45 år och med endast 60,000 kronors årsinkomst öfver 60 år.

De förut nämnda stora besparingarne å de ekonomiska kartverkens anslag kunde emellertid, enligt chefens för topografiska afdelningen förmenande, ej framgent i samma omfång beredas, på skäl, som i statsrådsprotokollet äro anförda å sid. 64 och 65.

Det topografiska kartverket komme således att för framtiden nästan uteslutande vara hänvisadt till sitt eget arbetsanslag, som med anledning af de anmärkta förhållandena faktiskt komme att uppgå till omkring 20 procent lägre belopp än under senast förflutna 8 år; och att denna reduktion till allra största delen komme att drabba arbetsanslagets enda hastigt variabla faktor, anslaget till fältmätningarne, eller med andra ord den årliga vinsten i kartlagdt område, vore, enligt chefens för topografiska afdelningen mening, uppenbart.

Vidare hade chefen för topografiska afdelningen omförmält, att en del arbeten hittills måst ligga nere på grund af anslagets otillräcklighet, och hvilka icke allt framgent kunde undanskjutas, hvarjemte han äfven framhållit åtskilliga andra faktorer, som för framtiden komme att verka inskränkande å den till fältmätning disponibla delen af anslaget.

Departementschefen, som i likhet med chefen för generalstaben funnit skäl instämma uti hvad chefen för topografiska afdelningen sålunda anfört och yttrat, har för egen del framhållit dels betydelsen för landets så väl krigsstyrelse som administration i allmänhet af goda kartor, deras vigt för uppgörandet af planer för allmänna arbeten samt för Sveriges »geologiska undersökning» och den geografiska vetenskapen i allmänhet, dels betonat att ännu i dag hälften af Sveriges areal icke vore ordentligt kartlagd, att vi i detta afseende stode efter nästan hela det civiliserade Europa, samt att, så vidt det vore honom bekant, intet annat land med ordnade statsförhållanden bearbetade sitt kartverk med så litet anslag som Sverige.

Då, enligt hvad sålunda blifvit upplyst, landets topografiska kartläggning, som är af vigt icke blott för militära utan ock för andra allmännyttiga ändamål, med årsanslag af 60,000 kronor icke skall kunna vara fullbordad förr än om 60 år, men med årsanslag af 75,000 kronor medhinnas på 45 år och med årsanslag af 90,000 kronor avslutas på 30 år, har utskottet ansett nu utgående anslagsbelopp 60,000 kronor skäligen böra något förhöjas samt lämpligen bestämmas till 75,000 kronor. Enligt utskottets mening torde den för landets topografiska kartläggning med sådant årsanslag erforderliga tidsrymden af 45 år, utan att öfriga nödiga kartarbeten, såsom revidering af äldre kartblad m. m., eftersättas, kunna än ytterligare förkortas genom användande

af de besparingar, som å anslaget till det ekonomiska kartverket kunna vinnas, äfven om dessa icke må kunna erhållas i den omfattning, som hittills varit möjligt.

Utskottet hemställer därför,

att till fortsättande af generalstabens topografiska arbeten ett belopp af 75,000 kronor må på extra stat för år 1891 anvisas.

26:o. Till *skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande* har Kongl. Maj:t för år 1891 äskat ett extra anslag af 30,000 kronor, eller lika belopp, som i nu gällande riksstat finnes för ändamålet anvisadt.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:r 136) hafva herr *E. Nilson* och herr *J. Bratt* på anförda skäl föreslagit, att Riksdagen för år 1891 måtte bevilja ett anslag af 60,000 kronor, att af Kongl. Maj:t användas till skjutskicklighetens befrämjande bland Sveriges frivilliga skyttar.

*Angående
anslaget till
skarpskytte-
väsendets
m. m. befräm-
jande.
[24.]*

Utskottet, som icke finner skäl, att för ifrågavarande ändamål anvisas högre belopp än hvad därför nu utgår, får hemställa,

att till *skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande* ett extra anslag af 30,000 kronor må för år 1891 anvisas.

Stockholm den 7 mars 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

vid *punkten 5:o* (angående aflöning åt fördelningsintendenter och deras skrifbiträden):

af herr vice talmannen *L. O. Larsson*;

af herrar *L. Jönsson, S. Nilsson, P. Pehrsson, A. Persson, N. Petersson, J. Jonsson, A. P. Danielson, J. Anderson, H. Andersson, Odell* och *A. Petersson*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag i ämnet bort på följande sätt affattas:

»Då Kongl. Maj:ts förevarande framställning är väsentligen öfverensstämmande med dem, som i detta ämne vid flere, senast vid 1884 och 1885 årens, riksdagar af Kongl. Maj:t framlagts, men dessa icke vunnit Riksdagens bifall och några nya skäl utöfver dem, som redan varit af Riksdagen pröfvade, icke blifvit framhållna, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till framställningen, i synnerhet som fortfarande torde kunna ifrågasättas, huru vida inrättandet af ifrågasvarande befattningar skall åstadkomma en förbättring i intendenturen, stor nog att motsvara de ökade utgifter, som deraf skulle blifva en följd, utgifter, hvilka genom beredande af ersättning för talrika och vidsträckta tjänsteresor sannolikt skulle betydligt öfverstiga hvad till aflöning åt de nya tjänstemännen och deras skrifbiträden beräknats. Svåriligen torde också af fördelningsintendenterna kunna väntas någon större kännedom om orternas pris å förnödenheter och dylikt än den regementsintendenterna hvar i sin ort redan ega; och säkerligen vore det att befara, att den enhet i förvaltningen, som nu genom arméförvaltningens intendentsdepartement åvägbringas, med den föreslagna nya organisationen blefve splittrad, och kontrollen öfver det hela derigenom minskad.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att hvarken Kongl. Maj:ts förevarande framställning eller den af friherre Leijonhufvud i ämnet väckta motionen må af Riksdagen bifallas.»

vid *punkten 7:o* (angående anslag till en andra trängbataljon):

af herr vice talmannen *L. O. Larsson*;

af herrar *L. Jönsson, S. Nilsson, P. Pehrsson, A. Persson, N. Petersson, J. Jonsson, A. P. Danielson, J. Anderson, H. Andersson, Odell* och

A. *Petersson*, hvilka yrkat, att utskottets yttrande och förslag i frågan bort hafva följande lydelse och innehåll:

»Kongl. Maj:ts förslag om uppsättande af en andra trängbataljon har utskottet ansett icke heller böra af denna Riksdag bifallas. Då nemligen en del af den svenska jorden ensam icke blott är betungad med en dryg anpart af försvaret utan dessutom måste bära direkta, ursprungligen af försvaret föranledda, sekelgamla skattebördor, är utskottet af den mening, att aflyftandet af dessa bördor rättvisligen bör föregå beviljande af nya betydande anslag, sådana som det nu äskade, till genomförande af vidlyftiga och dyrbara partiella organisationer för försvaret. För hvarje gång alltså Riksdagen beviljar anslag till dylika organisationer inom hären, synes lösningen af den för landets modernärning djupt ingripande skattefrågan blifva än ytterligare undanskjuten. Med afseende derå att redan mer än en tredjedel af budgetens inkomster, eller omkring 30 millioner kronor, indelningsverket oberäknadt, åtgår för försvaret, torde dessutom kunna ifrågasättas, om icke hvad landet redan offrar för försvaret må kunna anses tillräckligt; och om försvaret ändock må anses bristfälligt, torde vid sådant förhållande orsaken dertill icke böra tillskrifvas Riksdagen.

Till detta kommer, att den redan befintliga trängbataljonen, hvilken, efter hvad utskottet förnummit, haft svårighet att hålla sig fulltalig, blifvit så nyligen inrättad, att tillräcklig erfarenhet näppeligen torde deraf hafva vunnits om huru trängväsendet i vårt land bör bäst ordnas eller utvidgas.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.»

vid *punkten 9:o* (angående aflöning till stamtrupp vid Hallands bataljon):

af herrar grefve *G. Sparre*, *C. E. Casparsson*, friherre *B. A. Leijonhufvud*, *H. P. P. Tamm*, *E. V. R. L. Königsfeldt*, grefve *E. C. A. Piper*, *F. Boström*, *P. J. von Ehrenheim*, *V. N. Ekeman*, *R. G. von Hedenberg*, *R. Bohnstedt* och *C. W. von Schulzenheim*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka, att Kongl. Maj:ts framställning i ämnet måtte af Riksdagen bifallas;

vid *punkten 11:o mom. a) och b)* (angående ökning i artilleridepartementets andel i anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet):

af herrar greve *G. Sparre, C. E. Casparsson*, friherre *B. A. Leijonhufvud, H. P. P. Tamm, E. V. R. L. Königsfeldt*, greve *E. C. A. Piper, F. Boström, P. J. von Ehrenheim, V. N. Ekenman, R. G. von Hedenberg, R. Bohnstedt* och *C. W. von Schulzenheim*: »Med tillstyrkande af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning få vi, som biträdt hvad utskottet under mom. c) af denna punkt föreslagit, hemställa,

a) att, för beredande af ökad tillgång till bestående af de från arméförvaltningens artilleridepartement utgående kostnader för projektiler, patroner och krut m. m., anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement må höjas med 50,000 kronor;

b) att, vid bifall till hvad vi härnedan under punkt 13:o föreslå för i mom. a) omförmäldt ändamål anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement må höjas med 50,000 kronor;

äfvensom

d) att Riksdagen, vid bifall till mom. b), må medgifva, att af artilleridepartementets andel utaf anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement må dels under år 1891 för gäldande af köpeskillingen för Åkers krutbruk utgå 21,340 kronor, dels ock för framtiden bestridas kostnaderna för inköp af erforderlig salpeter.

Vid bifall till hvad vi under mom. a) och b) samt utskottet under mom. c) af denna punkt föreslagit, kommer alltså ifrågavarande anslag, nu 2,338,600 kronor, att höjas med 130,000 kronor till 2,468,600 kronor».

vid *punkten 13:o* (ang. anslag till salpeteruppköp):

af herrar greve *G. Sparre, C. E. Casparsson*, friherre *B. A. Leijonhufvud, H. P. P. Tamm, E. V. R. L. Königsfeldt*, greve *E. C. A. Piper, F. Boström, P. J. von Ehrenheim, V. N. Ekenman, R. G. von Hedenberg, R. Bohnstedt* och *C. W. von Schulzenheim*, hvilka anført och yrkat följande:

»Under hänvisning till hvad vi härofvän under punkt 11:o föreslagit, hemställa vi,

att, vid bifall till hvad vi under punkt 11:o mom. b) och d) föreslagit anslaget till salpeteruppköp, 50,000 kronor, må ur riksstaten uteslutas.»

vid *punkten 17:o* (ang. anslag till fästningsartillerimateriel):
af herrar grefve *G. Sparre*, *H. P. P. Tamm*, *E. V. R. L. Königsfeldt*, *E. C. A. Piper*, *F. Boström* och *V. N. Ekenman*, hvilka ansett att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen må för anskaffande af fästningsartillerimateriel på extra stat för år 1891 bevilja 800,000 kronor och deraf anslå till Karlsborg 100,000 kronor, till Vaxholm—Oscar-Fredriksborg 500,000 kronor och till Oscars-Värnslinierna 200,000 kronor;

vid *punkten 20:o* (ang. anslag till byggnader å Karlsborg):
af herrar grefve *G. Sparre*, *C. E. Casparsson*, friherre *B. A. Leijonhufvud*, *H. P. P. Tamm*, *E. V. R. L. Königsfeldt*, grefve *E. C. A. Piper*, *F. Boström*, *P. J. von Ehrenheim*, *V. N. Ekenman*, *R. G. von Hedenberg*, *R. Bohnstedt* och *C. W. von Schulzenheim*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Då anskaffning af ifrågavarande byggnader synes utskottet vara af verkligt behof påkallad och de af generalfälttygmästaren derför uppgjorda kostnadsförslagen, hvilka af departementschefen godkänts, med hänsyn till nödig sparsamhet beräknade, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer därför,

att Riksdagen må till uppförande af nytt för-
rådsskjul vid Karlsborg för förvarande af artilleri-
materiel m. m. och af nytt artillerilaboratorium der-
städes bevilja en summa af 140,110 kronor och deraf
på extra stat för år 1891 anvisa 46,000 kronor;

vid *punkten 22:o* (ang. anslag till befästningar vid Karlskrona):
af herrar vice talmannen *L. O. Larsson*, *L. Jonsson*, *S. Nilsson*,
P. Pehrsson, *A. Persson*, *N. Petersson*, *J. Jonsson*, *A. P. Danielson*, *J. Anderson*, *H. Andersson*, *Odell* och *A. Petersson*, hvilka yrkat, att utskottets yttrande och förslag bort erhålla följande lydelse:

»Då af statsrådsprotokollet inhemtats, att för de för ifrågavarande snabbeldsbatteri afsedda bepansringarna ännu icke hunnit utarbetas förslagsritningar och kostnadsberäkningar samt anbud för utförande af dessa bepansringar synes hafva inforrats endast från ett jernverk, men lämpligare måste anses att sådant anbud äfven af andra fabrikanter fått afgifvas, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas»;

vid *punkten 25:o* (ang. anslag till topografiska arbeten):
af herrar *H. P. P. Tamm* och *F. Boström*, hvilka yrkat, att utskottet måtte tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag i ämnet;

vid *punkten 26:o* (ang. anslag till skarpskytteväsendets m. m. befrämjande):
af herr *C. E. Casparsson*;
af herr *S. Nilsson*.

Herr *O. W. Odelberg* har begärt få antecknadt, att han inom utskottet icke deltagit i förestående hufvudtitels behandling.

Bil. Litt. A.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

Landförsvars-

1890 års riksstat anslår:							
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning, på <i>förslag</i> .				Summa.	
		Friheter.		Ersättningar.			
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
49,000	—	—	—	—	—	49,000	—
3,040	—	—	—	—	—	3,040	—
248,555	—	—	—	—	—	248,555	—
142,700	—	—	—	—	—	142,700	—
126,265	—	—	—	—	—	126,265	—
12,200	—	—	—	—	—	12,200	—
7,350	—	—	—	—	—	7,350	—
30,868	—	—	—	—	—	30,868	—
25,640	—	—	—	—	—	25,640	—
79,889	—	—	—	—	—	79,889	—
81,487	—	—	—	—	—	81,487	—
8,500	—	—	—	—	—	8,500	—
2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
19,800	—	—	—	—	—	19,800	—
S:gr	—	—	—	—	—	854,294	—
Trp:t	—	—	—	—	—	854,294	—

Departementschefen
 Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli.
 Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli
 anslag
 Ökas med
 Departementets kommandoexpedition. Anslage
 Generalstabens
 Arméförvaltningen
 Generalitetsstaten
 Artilleristabens
 Öfverkommendantsexpeditionen i Stockholm
 Kommendantsstaten
 Krigshögskolan
 Krigsskolan
 Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg
 Militärläkares undervisning
 Resestipendium för militärläkare
 Pensioner och stipendier för fältläkarecorpsen

Litt. A.

riksstatens Fjerde hufvudtitel.

departementet.

Uppföres under benämning: samt kommandoexpeditionen. Nuvarande	49,000: —
uteslutes.	1,250: —
<i>reservationsanslag</i>	
S:gr	
Trp:t	

Förslag till blifvande riksstat:								
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning, på förslag.				Summa.		
		Friheter.		Ersättningar.				
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
17,000	—	—	—	—	—	17,000	—	
50,250	—	—	—	—	—	50,250	—	
248,555	—	—	—	—	—	248,555	—	
142,700	—	—	—	—	—	142,700	—	
126,265	—	—	—	—	—	126,265	—	
12,200	—	—	—	—	—	12,200	—	
7,350	—	—	—	—	—	7,350	—	
30,868	—	—	—	—	—	30,868	—	
25,640	—	—	—	—	—	25,640	—	
79,889	—	—	—	—	—	79,889	—	
81,487	—	—	—	—	—	81,487	—	
8,500	—	—	—	—	—	8,500	—	
2,000	—	—	—	—	—	2,000	—	
19,800	—	—	—	—	—	19,800	—	
852,504	—	—	—	—	—	852,504	—	
852,504	—	—	—	—	—	852,504	—	

1890 års riksstat anslår:								
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.				Summa.		
		Frihoter.		Ersättningar.				
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Trp:t	854,294	—	—	—	—	854,294	—	
	7,100	—	817,000	—	693,400	—	1,517,500	Indelta
	4,177,276	—	—	—	—	—	4,177,276	Kavalleri- och infanteriregementena
	1,330,000	—	—	—	—	—	1,330,000	Indelta arméns befälsaflöning. Nuvarande belopp
	12,500	—	—	—	—	—	12,500	Tillkommer: för beredande åt regementsintenaflöning
	4,000	—	—	—	—	—	4,000	för inrättande af fem nya 2:dre
	1,322,300	—	—	—	—	—	1,322,300	Lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, för-
		—	—	—	—	—		Roteringsunderstöd, <i>förslagsanslag</i>
		—	—	—	—	—		Ersättning för störtade eller skadade nummerhästar
		—	—	—	—	—		Indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' va-
		—	—	—	—	—		lopp
		—	—	—	—	—		Ökas för aflöning åt sex fördelningsintendenter
S:gr	6,853,176	—	817,000	—	693,400	—	8,363,576	
	146,345	—	—	—	—	—	146,345	Värfvade
	186,985	—	—	—	—	—	186,985	Lifgardet till häst
	165,074	—	—	—	—	—	165,074	Kronprinsens husarregemente
	164,489	—	—	—	—	—	164,489	Svea lifgarde
	140,570	—	—	—	—	—	140,570	Andra lifgardet
		—	—	—	—	—		Vermlands fältjägarecorps. Nuvarande belopp
		—	—	—	—	—		Ökas med
	1,089,566	—	—	—	—	—	1,089,566	Artilleriet, <i>reservationsanslag</i>
	103,137	—	—	—	—	—	103,137	Vaxholms artillericorps, <i>reservationsanslag</i>
	66,000	—	—	—	—	—	66,000	Marinregementet, <i>reservationsanslag</i>
	278,920	—	—	—	—	—	278,920	Fortifikationen (derunder <i>reservationsanslag</i> 23,500
	82,940	—	—	—	—	—	82,940	Trängen. Nuvarande belopp
		—	—	—	—	—		Ökas för organisation af en trängbataljon å
	893,732	—	—	—	—	—	893,732	hvarjemte rubriken ändras till: Trängen (der-
	143,792	—	—	—	—	—	143,792	Värfvade garnisonstruppernas rekrytering och af-
		—	—	—	—	—		Remontering och skoning m. m. för värfvade ka-
Trp:t	11,159,020	—	817,000	—	693,400	—	12,669,420	trängens hästar, <i>reservationsanslag</i>

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
	Trp:t	852,504	—	—	—	—	—	852,504	—
armén.		7,100	—	817,000	—	693,400	—	1,517,500	—
	4,177,276: —								
denterna vid indelta armén af dag-									
	5,220: —								
bataljonsläkaretjenster	5,100: —	4,187,596	—	—	—	—	—	4,187,596	—
slagsanslag	10,320: —	1,330,000	—	—	—	—	—	1,330,000	—
		12,500	—	—	—	—	—	12,500	—
vid indelta kavalleriet, förslagsanslag		4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
penöfningar, reservationsanslag	Nuvarande be-								
	1,322,300: —								
och sex hos dem anställda skrifbiträden	17,070: —	1,339,370	—	—	—	—	—	1,339,370	—
	S:gr	6,880,566	—	817,000	—	693,400	—	8,390,966	—
armén.		146,345	—	—	—	—	—	146,345	—
		186,985	—	—	—	—	—	186,985	—
		165,074	—	—	—	—	—	165,074	—
		164,489	—	—	—	—	—	164,489	—
	140,570: —								
	180: —	140,750	—	—	—	—	—	140,750	—
		1,089,566	—	—	—	—	—	1,089,566	—
		103,137	—	—	—	—	—	103,137	—
		66,000	—	—	—	—	—	66,000	—
kronor till praktiska öfningar)		278,920	—	—	—	—	—	278,920	—
	82,940: —								
arlsborg med	100,000: —	182,940	—	—	—	—	—	182,940	—
under reservationsanslag 100,000 kronor).									
öfning, reservationsanslag		893,732	—	—	—	—	—	893,732	—
valleriets, artilleriets, fortifikationstruppernas och		143,792	—	—	—	—	—	143,792	—
	Trp:t	11,294,800	—	817,000	—	693,400	—	12,805,200	—

1890 års riksstat anslår:								
Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.						Summa.	
	Friheter.		Ersättningar.					
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Trp:t	11,159,020	—	817,000	—	698,400	—	12,669,420	
	69,220	—	—	—	—	—	69,220	
	615,000	—	—	—	—	—	615,000	
	1,132,000	—	—	—	—	—	1,132,000	
S:gr	5,277,770	—	—	—	—	—	5,277,770	
	199,477	—	—	—	—	—	199,477	
	12,660	—	—	—	—	—	12,660	
	31,420	—	—	—	—	—	31,420	
	26,644	—	—	—	—	—	26,644	
	60,000	—	—	—	—	—	60,000	
	1,400,000	—	—	—	—	—	1,400,000	
	285,000	—	—	—	—	—	285,000	
S:gr	2,015,201	—	—	—	—	—	2,015,201	
	2,338,600	—	—	—	—	—	2,338,600	
	436,583	—	—	—	—	—	436,583	
	205,000	—	—	—	—	—	205,000	
Trp:t	17,980,624	—	817,000	—	693,400	—	19,491,024	

Lega för hästar till artilleriets, fortifikationstrup
Fouragering af artilleriets, värfvade kavalleriets
slagsanslag

Mathållning för manskapet vid garnisonsregemen

Be

Gotlands nationalbeväring. Nuvarande belopp.....
Ökas med

Hallands beväring

Vesternorrlands beväring

Aflöning till stamtrupp vid Vesternorrlands batalj

Aflöning till stamtrupp vid Blekinge batalj

Beväringmanskapets vapenöfningar, *förslagsanslag*
Tillkommer: för aflöning åt sex fördelningsin-
anställda skrifbiträden

för bestridande af kostnaden för tv

Volontärskolor, *förslagsanslag*

Mate-

Försvarsverket till lands i allmänhet eller armé-
Nuvarande belopp

Ökas med

Beklädnad och utredning m. m. för indelta infan-
tärhjälgarecorps

Anskaffande och underhåll af beklädnads-, bevä-
persedlar vid det berustade kavalleriet, *reserva-*

		Förslag till blifvande riksstat:							
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.						Summa.	
		Friheter.		Ersättningar.					
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Trp:t		11,294,800	—	817,000	—	693,400	—	12,805,200	—
pernas och trängens exercis		69,220	—	—	—	—	—	69,220	—
fortifikationstruppernas och trängens hästar, för-		615,000	—	—	—	—	—	615,000	—
tena, förslagsanslag		1,132,000	—	—	—	—	—	1,132,000	—
S:gr		5,377,950	—	—	—	—	—	5,377,950	—
ringen.									
.....		199,477:	—	—	—	—	—	—	—
.....		180:	—	—	—	—	—	—	—
.....		199,657	—	—	—	—	—	199,657	—
.....		12,660	—	—	—	—	—	12,660	—
.....		31,420	—	—	—	—	—	31,420	—
jon, reservationsanslag		26,644	—	—	—	—	—	26,644	—
reservationsanslag		60,000	—	—	—	—	—	60,000	—
Nuvarande belopp		1,400,000:	—	—	—	—	—	—	—
tendenter och sex hos dem		17,070:	—	—	—	—	—	—	—
dagars ökad öfningstid		72,000:	—	—	—	—	—	—	—
.....		89,070:	—	—	—	—	—	—	—
.....		1,489,070	—	—	—	—	—	1,489,070	—
.....		285,000	—	—	—	—	—	285,000	—
.....		2,104,451	—	—	—	—	—	2,104,451	—
rielen.									
förvaltningens departement, reservationsanslag.									
.....		2,338,600:	—	—	—	—	—	—	—
.....		66,000:	—	—	—	—	—	—	—
teriet, Vermlands fältjägarecorps och Jemtlands		2,404,600	—	—	—	—	—	2,404,600	—
.....		436,583	—	—	—	—	—	436,583	—
rings-, remtys- samt häst- och sadelmunderings-		205,000	—	—	—	—	—	205,000	—
tionsanslag		205,000	—	—	—	—	—	205,000	—
Trp:t		18,261,654	—	817,000	—	693,400	—	19,772,054	—

1890 års riksstat anslår:									
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.				Summa.			
		Friheter.		Ersättningar.					
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.		
Trp:t	17,980,624	—	—	817,000	—	693,400	—	19,491,024	
	165,000	—	—	—	—	—	—	165,000	Byggnader och sängkläder på mötesplatserna m. m.
	113,000	—	—	—	—	—	—	113,000	Inqvarteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>
	21,450	—	—	—	—	—	—	21,450	Till inqvarterings ordnande i Stockholm, <i>reser-</i>
	50,000	—	—	—	—	—	—	50,000	Salpeteruppköp, <i>förslagsanslag</i>
	61,500	—	—	—	—	—	—	61,500	Ved och ljus vid fästnings- och garnisonsorter....
S:gr	3,391,133	—	—	—	—	—	—	3,391,133	
	30,000	—	—	—	—	—	—	30,000	Diverse
	31,000	—	—	—	—	—	—	31,000	För en ridskola vid Strömsholm.....
	18,100	—	—	—	—	—	—	18,100	Skjutskolor för infanteriet och kavalleriet, <i>reserva-</i>
	8,000	—	—	—	—	—	—	8,000	Artilleriskjutskolor, <i>reservationsanslag</i>
	10,000	—	—	—	—	—	—	10,000	Durchmarschkostnader, <i>reservationsanslag</i>
	70,000	—	—	—	—	—	—	70,000	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>
	15,000	—	—	—	—	—	—	15,000	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ...
	4,326	—	—	—	—	—	—	4,326	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för armé-
		—	—	—	—	—	—		Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för de-
		—	—	—	—	—	—		<i>slagsanslag</i> . Nuvarande belopp
		—	—	—	—	—	—		Ökas för beredande af expensmedel åt kom-
		—	—	—	—	—	—		hvarjemte anslaget rubrik ändras till: Skrif-
	67,500	—	—	—	—	—	—	67,500	mentets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli och
	44,600	—	—	—	—	—	—	44,600	Extra utgifter
		—	—	—	—	—	—		Disciplinkompaniet:
		—	—	—	—	—	—		<i>Bestämmt anslag</i>
		—	—	—	—	—	—		<i>Förslagsanslag</i>
S:gr	298,526	—	—	—	—	—	—	298,526	
S:a	18,690,100	—	—	817,000	—	693,400	—	20,200,500	

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning, på förslag.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
	Prvt	18,261,654	—	817,000	—	693,400	—	19,772,054	—
<i>eservationsanslag</i>		165,000	—	—	—	—	—	165,000	—
		113,000	—	—	—	—	—	113,000	—
<i>ationsanslag</i>		21,450	—	—	—	—	—	21,450	—
		50,000	—	—	—	—	—	50,000	—
		61,500	—	—	—	—	—	61,500	—
		3,457,133	—	—	—	—	—	3,457,133	—
slag.									
		30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
<i>ionsanslag</i>		31,000	—	—	—	—	—	31,000	—
		18,100	—	—	—	—	—	18,100	—
		8,000	—	—	—	—	—	8,000	—
		10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
		70,000	—	—	—	—	—	70,000	—
		15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
rvaltningen m. fl. verk									
artementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, för-	4,326: —								
andoexpeditionen	1,790: —	6,116	—	—	—	—	—	6,116	—
aterialier och expenser, ved m. m. för departe-									
ommandoexpeditionen, <i>förslagsanslag.</i>		67,500	—	—	—	—	—	67,500	—
	12,600: —								
	32,000: —	44,600	—	—	—	—	—	44,600	—
		300,316	—	—	—	—	—	300,316	—
	Stgr								
	Summa	18,972,920	—	817,000	—	693,400	—	20,483,320	—

Bil. Litt. B.

**Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
Fjerde hufvudtitel.**

	Kronor.	ö.
Landtförsvarsdepartementet.		
<i>Beväringen:</i>		
För tillämpning af nya värnpligtlagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m.	77,500	—
<i>Artilleribehof:</i>		
Till anskaffning af fästningsartillerimateriel	400,000	—
» fortsatt nyanskaffning och förändring af infanteriammunitjonsvagnar med tillhörande utredning	20,000	—
» förändring af arméns nuvarande gevär till vapen af liten kaliber	400,000	—
	820,000	—
<i>Fortifikationsbehof:</i>		
Till fortsättande af befästningsarbetena vid Karlsborgs hufvudfästning och å Vaberget	150,000	—
» uppförande af ett batteri för tre st. snabbeldskanoner å Kungsholms fästning	54,500	—
» anskaffning och komplettering af fältingeniörmateriel	40,000	—
	244,500	—
<i>Diverse anslag:</i>		
Till reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän	9,000	—
» fortsättande af generalstabens topografiska arbeten	75,000	—
» skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande	30,000	—
	114,000	—
Summa	1,256,000	—